

VAKOK VILAGA

A VAKOK ÉS GYENGÉNLTŐK
ORSZÁGOS SZÖVETSÉGÉNEK FOLYÓIRATA

ELŐFIZETHETŐ

MEGYEI SZERVEZETEINKNÉL

ÉS

A VAKOK ÉS GYENGÉNLTŐK
ORSZÁGOS SZÖVETSÉGÉNEK KIADÓHIVATALÁNÁL:

BUDAPEST XIV., MÁJUS 1. ÚT 47.

TELEFON: 210-440

L. Braille

XLI. évfolyam

4

ISSN 0209-6765

DR. VAS TIBOR:

Üdvözljük az MSZMP XII. kongresszusát

Március második felében összeült az MSZMP XII. kongresszusa. A kongresszusi irányelveket még múlt évben nyilvánosságra hozta a Párt Központi Bizottsága és ezeket pártcsoportokban, alapszervi taggyűléseken és felsőbb pártértekezleteken megvitaták, kiegészítették és hasznos további javaslatokat terjesztettek elő. Az alapszervezetektől kezdve megválasztották a vezetőségeket és a felsőbb pártértekezletek küldötteit, és így végső fokon a legfelsőbb szintű pártértekezletek megválasztották saját pártbizottságukat és a kongresszusi küldötteket. A küldöttek hasznos útmutatásokat vittek magukkal a kongresszusra.

A kispesti Vörös Csillag Gyár „Sziklai Sándor” brigádjának felhívásához tömegesen csatlakoznak üzemek, vállalatok, TSZ-ek, sőt hivatalok is, hogy tartsanak márciusban kommunista szombatot, amelynek jövedelmét gyermekintézmények, iskolák támogatására ajánlják fel.

A kongresszusi irányelvek külön foglalkoznak a szocialista erkölcs kérdésével. Szocialista nemzeti egységünk és szocialista tudatunk eddigi fő mozgatója a szocialista erkölcs. Ma sokat beszélünk a munkaerkölcsről. Ez

nem valami önálló külön erkölcs, hanem beletartozik a szocialista erkölcs egészébe. A gazdaság és a politika szoros egysége szintén hat a szocialista erkölcs fejlődésére. Küzdenünk kell a harácsolás, a pazarlás ellen, küzdenünk kell az ésszerű takarékoságért, és fegyelmezetten, legjobb képességünk szerint munkahelyeinken kell helytállnunk. A Vakok és Gyengélátók Országos Szövetségének vezetősége és tagsága vállalta, hogy minden erejével támogatni fogja a kongresszusi határozatok végrehajtását.

Kongresszusunkat megelőzően februárban tartotta a Lengyel Egyesült Munkáspárt VIII. kongresszusát. Ezen a párt első titkára, Gierek elvtárs értékelte az utolsó tíz év eredményeit. Őszintén feltárta a nehézségeket és hibákat. A kongresszus végső fokon mozgósított a lengyel nép előtt álló nehéz feladatok realizálására. A lengyel kongresszus számunkra is hasznos útmutatást ad.

Sajnálattal kell megállapítani, hogy rendkívül bonyolult és veszélyes a nemzetközi helyzet. Az USA már hónapokkal ezelőtt abbahagyta az enyhülési politika folytatását és hidegháborús vizekre evezett. Számára Afganisztán csak ürügy és nem ok. Túrte, hogy a szenátusi bi-

zottságok rendkívül nehézkesen készítsék elő a SALT II. ratifikálását, sőt maga le is állította ezt a folyamatot, és javasolta a tárgyalások elhalasztását. A brüsszeli értekezlet, még jóval az afgán események előtt elhatározta, hogy Nyugat-Európában középhatósugarú nukleáris fegyverrendszert állítsanak fel, amellyel a Szovjetuniót, valamint az európai szocialista országokat lehet zsarolni. A Szovjetunió és az USA között érvényben lévő gazdasági szerződések végrehajtását tiltotta meg Carter.

Az Olympia eszméje már a régi görögöknél is a béke szimbóluma volt. Az olimpiai játékok időtartama alatt a görög városállamok nem viselhettek egymás ellen háborút. Coubertain báró, amikor 1896-ban, Athénben felújították az olimpiai játékokat, célul tűzte ki, hogy ezzel ápolják a nemzetközi barátságot, együttműködést és a békét. Carter elnök ezt az eszmét sérti meg akkor, amikor politikát visz az olimpiai játékokba és bojkottot hirdet a moszkvai olimpia ellen. A Nemzetközi Olimpiai Bizottság február 12-i ülésén elutasította Carter javaslatát és bízunk abban, hogy a nemzeti sportküldöttségek óriási többsége megjelenik az olimpián.

DR. DOMONKOS JÁNOS:

Nemesmedves

Harmincöt évvel ezelőtt — 1945. április első napjain — a felszabadító Vörös Hadserg katonái, hosszú, véres harcok után elérték a magyar—osztrák határt.

A magyarországi harci eseményekről szólva, a moszkvai rádió az 1945. március 27-i adásában jelezte először, hogy már csak napok kérdése hazánk teljes felszabadítása:

„Tolbuhin marsall hatalmas erőkkel százhuszonöt kilométer széles fronton indított offenzívát. Tüzérsége Győrt lövi és csapatai egy helyen már csak ötven kilométerre vannak az osztrák határtól.”

Vas megye, nyugati fekvése miatt az utolsók között szabadult fel de április 4-ére keddről szerdára virradó éjszaka Nemesmedvesen is elhallgattak a fegyverek. Ezzel Vas megyében, s egyúttal Magyarország területén végleg befejeződtek a második világháború harcai.

Nemesmedves neve, az itteni harci cselekmények nem merülnek feledésbe. Ma már ugyan egyre ritkul a szemtanúk száma, akik hitelt érdemlően vissza tudnak emlékezni az eseményekre.

A község történelme évszázadokra tekint vissza. Már az 1784—87-es első magyarországi népszámlálás rovataiban is szerepel: 33 család, 166 személy (92 férfi, 74 nő) élt itt 35 házában. A két világháború közt már

csak a földhözragadt szegény emberek határtalan szorgalma biztosította a megélhetésüket. Nem csoda, hogy az 1930-as években 108-an vándoroltak ki Kanadába. Időközben a földterületek elaprózódtak. A dolgos kezek azonban minden tenyérnyi helyet felhasználtak. A nap-sütötte domboldalakat gyümölcsfákkal ültették be. Valóságos alpesi falut varázsoltak ide. Éldegéltek, amíg el nem érte őket a történelem vihára.

1945. márciusában a hitlerista hadvezetés a végső ellenállásra kiszemelt „Alpesi Erőd” keleti előterének fedezésére nagy offenzívába kezdett a Dunántúlon, de a Balaton környéki csatában katasztrófális vereséget szenvedett. A Vörös Hadserg március végén már az osztrák határig nyomult előre. Különösen súlyos volt a kár azokban a határszéli falvakban (Pinkamindszent, Rábafüzes, Vasszentmihály, Felsőcsatár), melyekben a harcok napokig, sőt tovább is tartottak. Ezekben a községekben a lakóépületek legnagyobb része megsemmisült, mivel a visszavonuló német csapatok a házakat a környező dombokról foszforos lövedékekkel felgyújtották. Az osztrák határ közelében több helyütt a hidakat és a vasúti sineket is felrobbantották.

Március 29-e jelentette a megye felszabadulása szempontjából a döntő fordulatot. Nemcsak azért, mert ezen a napon

szabadították fel a szovjet csapatok a megye székhelyét, Szombathely városát, hanem azért is, mert a Balozsamegyes —Rábakovácsi védelmi vonal ezen a napon ingott meg, s Kőszeg városának felszabadításával megnyílt az út az egész hadművelet legfőbb célja, Bécs felszabadítása előtt. Április 2-án már csak néhány határmenti községért folyt a harc. Elsősorban Rábafüzes, Nemesmedves, Pinkamindszent környékén, ahol hosszabban is elhúzódott a csata, de végeredményben április 4-re minden Vas megyei község felszabadult.

Magyarország utolsó községéért — Nemesmedvesért — a harc április 3-án kezdődött el. A bogárhátú dombok magaslatán, az Udvar-hegyen, a falutól nyugatra hét betonerőd állt egyenlő távolságra, utolsó menedékként magyar földön a menekülő fasisztáknak. Az erődökből az SS-ek elláttak a Rába folyóig, s el voltak szánva a legvégsőkre. Géppuskáik mozdulatlanságra kényszerítették a falut. Ami mozgott, arra könyörtelesen rálöttek.

Eddig az időpontig a szovjet parancsnokság komoly erőket csoportosított a nemesmedvesi völgybe. A szovjet csapatok már a Papp-erdőben voltak.

Április 3-án Pommer Eduárdné kilépett gyermekével a házból. A németek géppuskatűzet nyitottak rá. A szerencsétlen asszony holtan terült el háza udvarán. Kétéves kisgyermeke — kiszabadulva a halott édesanya kezei közül — mászni kezdett az ajtó felé. Őt is halálos lövés érte. Erre a 82 éves Pommer Ferencné — végső kétségbeesésében — az udvarra rohant. Öklét rázva átkozta meg az SS-eket. Egy géppuskasorozat valósággal kettényírta.

Döbbenet ülte meg a parányi falut. A németek gáztettei ezzel még nem értek véget. Mintegy hetvenen reszkettek a házakban, vermekben, bunke-
rekben. A németek a betonerődökből szemmel tartották a falut. Ágyúik pedig a szovjet csapatokat próbálták feltartóztatni.

Gerhard Józsefné négyéves kislánya váratlanul kiszökött a pincéből. A németeknek látniuk kellett, hogy egy kicsi gyermek. Mégis tüzet nyitottak rá. Több géppuska is ontotta a gyilkos lövedéket, s a kislány holtan rogyott össze.

Leírhatatlan volt a szülők fájdalma. A sötétség beálltával, este a kislány holttestét a szülők bevitték a házba és felravatalozták. Az ágyúdörgés az összeropant szülőket azonban újra az óvóhelyre küldte. Az SS-ek gyújtólövedékeket zúdítottak Nemesmedvesre. A felravatalozott kislány holtteste is bennégett a szülői házban. A tüzese lángra lobbantotta a kazlakat, istállókat, ólakat. Iszonyú éjszaka volt. A kis falu soha nem ért meg ilyen órákat.

A szovjet erők támadást indítottak. Nehéz küzdelem kezdődött. A nácik a géppuskafészeket feladták, de a német páncélosok ellentámadása megakadályozta, hogy a szovjet katonák felmentsék az égő falut. A Fürstenfeld felől érkező német páncélosok a Papp-erdőig szorították vissza a szovjet egységeket. Több falubeli látta, hogy egy német tiszt hogyan adott parancsot a Vörös-patak hídjának felrobbantására. A tank a temető mellett állt, ahol a három lucfenyő ma is dacol az alpesi szelekkel.

Néhány óra múlva azonban megelevenedett az erdő, a mező.

A német páncélosok visszavonulásra kényszerültek a magyar határ mögé. Lavinaként özönlöttek a szovjet katonák.

A nemesmedvesiek közül először Tomasits Rudolf merészkedett elő. A községben már szovjet katonai alakulatokkal találkozott, a csapatok nyugal-
mából arra következtetett, hogy részükre a háború Magyarországon befejeződött. Hirtelen támadt örömét és felszabadultságát közölni akarta a falu elrejtőzött lakósaival is. Önkéntelenül a közelben levő haranglábhoz szaladt, és a harang szavával adta tudtára a községnek, és akaratán kívül az egész országnak is, hogy hazánk felszabadult.

A történelmi esemény — Magyarország felszabadulása — csak egyetlen tömör mondat a Szovjet Tájékoztatási Iroda 1945. április 4-i, a moszkvai idő szerint 21 óra 20 perckor kiadott hadijelentésében: „A március 16. — április 4. közötti időben végrehajtott előretörés eredményeként a 2. és 3. Ukrán Hadseregcsoportok csapatai befejezték Magyarország egész területének felszabadítását a német megszállóktól.”

A Szabad Nép, a Magyar Kommunista Párt központi lapja április 5-i számának első oldalán szalagcímben adta hírül: „Egész Magyarország felszabadult.”

Vasszentmihály és Nemesmedves községek felszabadító harcaiban 37 szovjet katona áldozta életét. A szentgotthárdi temetőben hantolták el őket.

NEMESMEDVES, 1980.

Körös-körül fenyők, nyírfák hajladoznak a szélben. A völgy alján a történelmi emlé-

kezetű harangláb, mellette beton emelvényen egy szovjet harckocsi. 1945. április 4-én hasonló harckocsiból dördült el az utolsó lövés magyar földön.

Negyedszázad múlva, 1970-ben, a kis Vas megyei településre figyelt az ország. Ekkor avatták a most is látható emlékművet Nemesmedvesen. Egy olyan T-34-es harckocsi került a talapzatra, mint amilyenek rádiójából az éterbe röppent a hír Magyarország felszabadulásáról. A közelben díszelgő történelmi nevezetességű haranglábát is felújították, de eredeti benne az a keresztgerenda (1924-es évszám felirattal), amely a híres harangot — oldalán jól kivehetők a puszkagolyók ütötte lyukak — tartja a magasban.

Harmincöt éve fejeződött be a második világháború.

Méreteivel, borzalmaival felülmúlta az összes eddigi háborúkat: mintegy 50 millió ember életét követelte a világtól.

**Nyírfá leng sírjuk fölött,
Lágy szélütem.
Aludjatok
Csendesen.
Aludjatok —
A nagy élet ellobog.**

**Hol a Don robog.
Onnan jöttek ők,
Hol a Volga ragyog —
A halálba menők.
Adj nekik, magyar rög,
Lágy pihenőt...**

(Fodor József: Piros fejfák)

Elnökségi ülés

Szövetségünk Központi Elnöksége 1980. február 21-én ülést tartott. Jelen voltak: Dr. Vas Tibor elnök, dr. Bódi István főtktár, Csengeri József, dr. Jáksó László, Kuminka Györgyné, Pinviczki György, dr. Solymos Gyula, dr. Szabó Károly, Szemerédi István, Zichó József elnökségi tagok, Daru Geróné osztályvezető-helyettes és Barna Zoltán, lapunk szerkesztője.

Dr. Vas Tibor elnök megnyitójában néhány fontos kérdéssel foglalkozott. Egyebek között bejelentette, hogy az 1981-ben sorrakerülő Rokkantak Évével kapcsolatos előkészületeket kormány szinten is megkezdtek. Megemlíttette, hogy a rehabilitáció kérdésében a kormányhoz előterjesztés készül. Ezután felkérte az I. napirendi pont előadóját, Varjú Péterné pénzügyi csoportvezetőt, hogy tájékoztassa a Központi Elnökséget az 1979. év gazdasági munkájáról, valamint az 1980-as esztendő pénzügyi feladatairól.

A csoportvezető elmondta, hogy mintegy 10 milliós költségvetési keretösszeget jól használtunk fel, biztosítottuk mindazokra a fontos gazdasági tevékenységekre a pénzfedezetet, melyek a szövetség alapvető feladatait szolgálják. Így például száznolcvanezer forintot költöttünk a boglárlellel üdülő karbantartására. Azoknak a megyei szervezeteknek, amelyek új helyiséget kaptak, lehetővé tettük, hogy berendezési és felszerelési tárgyakat vásároljanak. Gondoskodtunk Picht és síkírógépek, magnetofonok, különböző hangszerek, valamint erősítő berendezések beszerzéséről is.

Az 1980. évi költségvetésben 10 600 000 forintot meghaladó összeggel gazdálkodunk. A csoportvezető itt is tételesen felsorolta, hogy mire milyen összegeket fogunk felhasználni. Példásképpen, néhány adatot kiragadva, elmondjuk, hogy a munkabérekben és az utaztatási költségeken kívül, mintegy 370 000 forintot fordítottunk a vak telefonalközpont-kezelők számára rendszeresített lelapozó készülékek (adapterek), valamint különböző vakügyi segédeszközök vásárlására. Pontírási kiadványaink előállítására, különböző járulékos nyomdaköltségekre 700 000 forintot irányoztunk elő. Jelentősen emeljük a stúdió felolvasási óráinak számát és óradíját.

A Központi Elnökség a részletes tájékoztatást tudomásul vette és vita nélkül elfogadta.

A II. napirendi pont előadója dr. Szabó Károly elnökségi tag, a Vas megyei szervezet titkára volt. Beszámolt a szervezetben folyó munkáról. Elmondotta többek között, hogy elégedetlen a tagszervezéssel és a családlátogatásokkal, de ennek az az oka, hogy a megyei szervezet elnökségében nincsenek olyan tagok, akik látó segítség nélkül könnyen fel tudnák keresni a községekben élő sorstársakat. Felvették a kapcsolatot a városi Vöröskereszt Szervezettel, amelytől jelentős ígéretet kaptak, hogy segítséget nyújt a családlátogatásokhoz, esetenként gépkocsit is rendelkezésükre bocsát.

Új helyiségbe költözik a Vas megyei szervezet. Most folyik a renoválás, a központi költségvetésből a szövetség lehetőséget nyújt az új irodahelyiség berendezéséhez, felszereléséhez. Reméli, hogy az új iroda betölti feladatát, sokan fogják felkeresni a városból és a megyéből egyaránt.

A referátum kapcsán számos kérdést intéztek dr. Szabó Károlyhoz, amelyekre a titkár érdemben válaszolt. Végül is a beszámolót a testület széles körű vita után elfogadta.

A III. napirendi pontban az Oktatási Bizottság adott számot végzett munkájáról. Kuminka Györgyné tanárnő, a bizottság elnöke, egyebek között elmondotta, hogy kapcsolatot teremtettek a pályaalakmassági vizsgálatot folytató szakemberekkel, akik már elkezdtek a Vakok Általános Iskolája és Nevelőotthonából kikerülő fiatalok pályaalakmassági vizsgálatát. Pontos eredményről még nem számolhat be, de annyi már bizonyosan látszik, nagy gondot jelent, hogy a gyermekek csak 14–16 éves korukig tanulnak, mert a szülők sok esetben gyermekeiket otthon próbálják elhelyezni, nem kívánják Budapesten tovább taníttatni őket. Vannak olyan területek, mint például gyögymasször, telefonalközpont-kezelő, amelyekre csak tizen-nolc éves kor után lehet jelentkezni, féltő, hogy az említett okok miatt ezekben a szakmákban kevés lesz az utánpótlás.

Tájékoztatta a Központi Elnökséget továbbá arról, hogy 1979. októberében szakemberek bevonásával a látássérültek oktatási problémáiról értekezletet tartottunk szövetségünkben, lapunk annak idején az eseményről hosszabb cikkben számolt be. Ezen az értekezleten sok értékes észrevétel mellett a Szociális Intézetek Központjának szakemberei javasolták ellenőrizni a pályaalakmassági vizsgálatok hatékonyságát. Elemezni kell, hogy a külön-

féle pályákra irányított személyek hogyan találták meg helyüket, egyáltalán megmaradtak-e a számukra javasolt munkaterületeken.

Az Oktatási Bizottság elnökének beszámolóját Szemerédi István szakmai csoportvezető, a bizottság tagja egészítette ki. Részletesen ismertette az egyetemekre, főiskolákra járó hallgatók tanulmányi eredményeit és problémáit. Összesen hét egyetemista szerepel nyilvántartásunkban, akiknek havonta rendszeresen tanulmányi segélyt is folyósítunk. Sokan vesznek részt magas szintű politikai képzésben is, pl. a marxista egyetemre hatan járnak; tanulmányi eredményeik jók; ők is rendszeres tanulmányi segélyben részesülnek. Megállapította, hogy az Oktatási Bizottság munkája nem könnyű, de igyekeznek mindent elkövetni, hogy a tanulók minél nagyobb segítséget kapjanak.

Dr. Vas Tibor elnök megköszönte a bizottság munkáját, a Központi Elnökség pedig vita után elfogadta a beszámolót.

Ezután néhány fontos bejelentésre került sor. Dr. Bódi István főtktár többek között elmondotta, hogy a Homérosz Kórust és a vak szölistákat bemutató hanglemezzel kapcsolatos előkészítő tárgyalások jól haladnak.

A Központi Elnökség ülése dr. Vas Tibor zárszavával ért véget.

SZEMERÉDI ISTVÁN:

Munkaverseny megyei szervezeteink között

Ismét arról tájékoztathatjuk kedves olvasóinkat, hogy megyei szervezeteink között munkaversenyt indítottunk. 1979. december 9-én volt az országos küldöttközgyűlés, amelyen dr. Jáksó László, a Csongrád megyei szervezet elnöke, az MSZMP XII. kongresszusának és hazánk felszabadulása 35. évfordulójának tiszteletére munkaversenyre hívta ki a megyei szervezeteket.

A közgyűlésen dr. Jáksó László tájékoztatta a résztvevő-

ket arról, hogy a Csongrád megyei szervezet szerződést kötött Szeged Megyei Város Tanácsa VB. Egészségügyi Osztályának Szociálpolitikai Csoportjával. A megállapodásnak 10 pontja van, amelynek értelmében a megyei szervezet vállalta, hogy kultúr-csoportja az öregek napközi otthonaiban, szociális otthonokban nívós műsorokat ad és rendszeresen előadásokat szervez a szociálpolitikával foglalkozó szakemberek részére a látási fogyatékosok rehabilitációjáról. A tanácscsal együttműködve oldják meg a megyében élő vak és gyengénlátó tagok szociálpolitikai problémáit. A tanács vállalja a segítségnyújtást mindazok részére, akik a vakok személyi járadékával, a segélyezésével, a házi szociális gondozással kapcsolatos ügyekkel hozzá fordulnak. A megyei szervezet és a tanács közösen kutatja fel a vak és gyengénlátó gyermekeket és segítséget nyújt iskoláztatásukhoz, képzésükhöz. Együtt kutatják fel az idős vak embereket, ügyeikkel, gondjaikkal foglalkoznak. A korábbiakhoz képest új vonása a mostani társadalmi szerződésnek, hogy a

megyei szervezet nemcsak segítséget kér a tanácstól, hanem az együttműködésen túl felajánlja mindazt, amit a megyei szervezet segítségként nyújtani tud, elsősorban kulturális téren.

Központunk szakmai csoportja örömmel fogadta a Csongrád megyeiek kezdeményezését és kiegészítette az általuk felterjesztett munkaverseny-pontokat a korábban lebonyolított — és jól bevált — munkaversenyekével. Úgy gondoljuk, nem kell különösebben bizonygatnunk, hogy milyen nagy jelentősége van a tagszervezésnek, a családlátogatásoknak, megyei szervezeteink kulturális és sporttevékenységének a vak emberek életében. A felsoroltakon kívül a munkaverseny-feltételek között szerepelnek mindazok a feladatok, amelyek a Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetségének feladatköréhez tartoznak.

A múltban lebonyolított munkaverseny nagyon szép eredményeket hozott. Reméljük, hogy a mostani is gyümölcsöző lesz mindannyiunk érdekében. Hisszük, hogy számos megyei szervezet csatlakozik a felhíváshoz, szocialista brigádok és pártoló tagok segítik majd a nemes versenyt és abban is bízunk, hogy sorstársaink is megtesznek mindent a siker érdekében.

üggyel kapcsolatban: a nyíregyházi betegellátásról, a rendelőintézet zsúfoltságáról, a kórház rekonstrukciójáról.

Az előadás végén Klepács András, megyei szervezetünk titkára megköszönte Perecsényi elvtárs értékes előadását, és a tagság aktív részvételét. A jelenlevők ezután még sokáig elbeszélgettek az előadóval.

×

Nehéz helyzetben vagyok, amikor a dec. 29-i programról számolok be, hogy is határozam meg...? Klepács András mb. titkár kedves, üdvözlő szavai is megtorpannak e pontnál. Szóval... „öregek” napja volt nálunk. — Vannak köztünk öregek? — kérdezte több meghívott sorstárs huncut sértődöttséggel. A kérdést Bori Zsolt költő igen szellemesen elemezte. Utalt arra, hogy az emberi lélek időérzéke úgy negyvenéves korig lassúnak találja múltját, siettetni például az időt azzal, hogy a serdülő ifjú idő előtt kezd borotválkozni.

Pedig az idő szalad, s ezt negyvenen felül kezdi észrevenni az ember. Az idősebb korra jellemző az ifjúkori évek eseményeinek megelevenítése gyakori újra átélése. Ezért végezetül felolvasta egy érettségi találkozóra készült elbeszélését, amely a lélek fent említett vágyainak serkentésére nemes és hatásos katalizátorként szolgált. Egy iskolai csíny tragikomikus fordulatait mondja el élvezetes stílusában, bájos humorral. Ugyan ki ne lett volna a vendégek közül iskolás korában csináltan egy kicsit.

A műsorban közreműködtek: Bessenyei Ferenc, Horváth László, Molnár Zoltánné szavallattal, e sorok írója zongorán és Tóth László tangóharmonikán. A Vöröskereszt Szervezete kis uzsonnával vendégelte meg tagtársainkat. Szervezetünk elnöksége ezúton is köszönetet mond Bori Zsolt költőnek a közreműködéséért, a szereplőknek a műsorért, és a vöröskezeseknek a kedves uzsonnáért.

Molnár Zoltán

Januárban két összejövetel volt klubhelyiségünkben. 17-én Perecsényi Jenő, a megyei kórház ellenőrzési csoportjának vezetője előadást tartott hazánk jelenlegi gazdasági helyzetéről és annak várható alakulásáról. Tagságunkat is nagyon érdekli, hogy az energia és más, azzal összefüggő alapanyagok, termékek árának emelkedése milyen mértékben terheli népgazdaságunkat 1980-ban.

Mit jelentenek, és hogyan hatnak az új gazdasági szabályozók?

Különösen fontos felmérni helyzetünket az ötödik ötéves terv utolsó évében, s a hatodik ötéves terv elvárásainak ismeretében. A vizsgálódásra kitűnő alapot adtak a pártkongresszus

MEGYEI SZERVEZETEINK ÉLETÉBŐL

Hírek Szabolcs — Szatmár megyéből

irányelvei, amelyeket népünk országszerte megvitatott. Az előadó megismertetett bennünket a piaci mechanizmus bonyolult és kényes jellemzőivel. Elmondta, miért és mennyire nehéz az import-export tevékenységet számunkra kedvezővé tenni. Gondot okoz a nyersanyag hiánya és a világ élvonalától elmaradott technikai színvonalunk.

A tárgyilagos, tanulságos, közvetlen hangú előadás sikerét az élénk vita bizonyította. Sok kérdés hangzott el az egészség-

DR. GÖNCZI ALADÁRNÉ:

Az ókori kínaiak orvostudománya

A kínai birodalom területén már félmillió évvel ezelőtt élt ember, Pekingtől 50 kilométerre ásták ki az ősember — *Sinanthropus Pekinensis* — csontjait.

I. e. kb. a III. évezred végén keletkezett Kínában a kápírás, amelyet akkor a rabszolgatartó társadalomban csak a kiváltságosak, a papok és az arisztokraták sajátíthattak el. Az ókori orvostudomány itt is, mint más keleti országokban tapasztalatokon alapult és az egyes generációk gyógyító eljárásai általában apáról fiúra öröklődtek. Az ókori gyógyító eljárásokban csak az uralkodó osztályokat, azok közvetlen személyzetét és a hadsereg tagjait részesítették, a rabszolgákat általában nem. Az ókori kínai orvostudomány egyik régi kódexében többek közt ezt olvashatjuk: „Az orvostudomány nem ment meg a haláltól, de meghosszabbítja az életet”. A betegségek megelőzése érdekében elsősorban mértékletes életmódra hívták fel a figyelmet, evésben, ivásban; valamint a munka, a pihenés és az alvás helyes beosztására. A császári udvar egészségügyi szolgálata volt a legfőbb orvosi feladat, az emberi szervezet erősítése mellett diéta, gyógytorna, napfürdőzés, vízgyógyászat, masszázs alkalmazásával. Az állami egészségügyi szolgálatban tartományi orvosok működtek, kiknek fő feladata a járványok leküzdése mellett a tuberkulózis, lázas betegségek, vérszegénység stb. gyógyítása volt.

Gazdag gyógyszerkincsük növényi, állati és ásványi anyagokból tevődött össze. Első gyógyszerkönyvüket 5000 évvel ezelőtt írták.

Gyógyszeres kezeléseik mellett mágikus elemeket (varázslást) is alkalmaztak. A kínai orvosok ősi gyógyító módszere az akupunktúra, a szúrásos kezelés, kínai nyelven „csinkieu”. Ezt hosszú fém- vagy csonttű segítségével végezték és jelenleg is előszeretettel használják nemcsak ők, hanem több művelt ország orvosai is. Például az egyik legszínvonalasabb magyar szakfolyóirat, az Orvosi Hetilap folyó év január 27-i számában a 238. oldalon az egyik orvosi referátum arról adott hírt, hogy a glaucoma bizonyos eseteiben akupunktúra segítségével

vel sikerült a magas szemnyomást (tensiot) csökkenteni. Az akupunkturás eljárásnak az a lényege, hogy a testfelület különböző helyein, a betegségnek megfelelő pontokon (korábban 386, legújabb kutatások szerint 400) szúrásokat végeznek, néha egészen mélyen a testbe. Minden betegségnek számon tartják a megfelelő pontját. Az eljárás gyógyító hatásának mechanizmusa azonban ma még tisztázatlan.

Jellegzetes kezelési módszerük volt a „moxa”, az égetéses gyógyítás, ezt oly módon végezték, hogy a testfelületnek a betegségnek megfelelő pontjára kénnel és olajjal átitatott gyapottarabkákat helyeztek, amelyet meggyújtottak. Az égési sebnek gyógyító hatást tulajdonítottak. Egyik elterjedt beavatkozásuk a „variáció” volt, amit a keleti népek i. e. már több száz évvel előbb alkalmaztak. A himlő terjedése ellen oly módon védekeztek, hogy a himlős beteg himlőhólyagjának beszáradt váladékát az egészséges ember orrnyálkahártyájába dörzsölték be, amitől az enyhe lefolyású himlőn esett át, mely után egész életére védetté vált. A kínaiak ezekről szóló írásos beszámolóit az időszámításunk előtti XII. századig vezethetők vissza.

Az is szokás volt, hogy a himlőbeteg ingét a védekezni kívánó egészségessel vétették fel. Hasonló népszokás hazánkban is divott régebben: kanyarós, skarlátos gyermek mellé fektették az egészséges testvért, hogy ez utóbbit enyhébb lefolyású betegség árán megóvják a további fertőzéstől. A piócás köpülőzés kedvelt vérelvonó eljárásuk volt.

A régi kínai fogorvosok csodálatos ügyességgel, csupán ujjakkal húzták ki — állítólag a beteg fájdalomérzése nélkül — a rossz fogakat.

A kínai orvosi ismeretek csak a XIX. és a XX. század fordulóján jutottak el a nagy világba, ennek a kínai nép elzárkózottsága és konzervativizmusa volt az oka. Ma már hatalmas fejlődés indult meg náluk mind a kutatás, mind a gyógyítás terén.

Nem kétséges, hogy milyen óriási jelentősége van a látni és látszani elv gyakorlati érvényesülésének. Nemcsak anyagi javakat, életet menthet az ésszerűen elhelyezett fényforrás, vagy a hasonló célt szolgáló fényvisszaverő fólia. Hány meg hány autón látunk elől fehér, hátul pedig vörös színű fóliadarabokat. A közutakon közlekedők tapasztalatból tudják, milyen óriási előnye van a fényvisszaverő KRESZ-tábláknak. A koromfekete éjszaka mély sötétjéből előbukkanó modern fényvisszaverő táblák — szuggesztív erejüknél fogva is! — irányítják a gépjárművek vezetőit. Cselekvésre ösztönzik, gondolkodásra készítetik őket.

Tudjuk, nagyon sokszor közvetlen veszélyhelyzetet idéz elő a közutakon gyalogosan közlekedő, botjára támaszkodó, vagy mankójával lépegető idős vagy mozgássérült ember. Nyilvánvaló, hogy védelmükért a motorkerékpáron, vagy volán mögött ülőknek többet kellene tenniük. A gépjárművezetőknek számításba kell venniük, hogy az idősek, vakok, mozgássérültek legnagyobb jóindulatuk mellett sem tudnak félreugrani a veszélyesen közlekedő gépjármű elől. Amíg egy egészséges ember számára ez magától értetődő, a világ legtermészetesebb reakciója, addig a bottal, mankóval közlekedők ilyen esetben is védtelenül állnak a veszéllyel szemben.

Am hiába az etikailag magasán fejlett gépjárművezető-gárda, hiába az óvatos vezetés, a nagy elővigyázatosság — ha ők, a különösen védelemre szorulóknak egyszerűen, olykor sötét ruházatuk miatt is, a szürkületben, vagy sötétedés után csaknem láthatatlannak az országutak mentén bandukolva, vagy a rosszul kivilágított városi-községi utakon áthaladva. A nagy sebesség és a szembejövő járművek vakító fénye miatt, elsősorban esős időben, olyan későn észlelhetők, oly annyira, hogy olykor már az esetleges vészfékezés is hiábavaló. Vagy egy váratlanul felbukkanó gyalogos mentése érdekében az éj sötétjében — kényszerűségből — az árokba hajt a gépkocsivezető.

Arra kell törekednünk, hogy a járművek szabályszerű kivilágításán túl, a közutakon haladó gyalogosokat is láthatóvá tegyük. Különösen vonatkozik ez a lassú és bizonytalan mozgású öregekre, nemlátókra és a mozgássérültekre. S ha ez egyszerűen megoldható azzal, hogy a botokra, mankókra fényvisszaverő fóliát ragaszunk, tegyük meg még ma! Lehet, hogy holnap már késő. Látunk olyan vakokat, akik fehér botjuk láthatóságát tovább fokozzák fényvisszaverő fólialapocskák körberagasztásával. Egyik olvasónk, Székely Gábor azt javasolta, és szorgalmazta, hogy a Fővárosi Közterület-fenntartó Vállalat KRESZ-táblákat gyártó részlege készítsen ilyen célra kisméretű fényvisszaverő fóliákat és azt a gyógyászati segédeszközök gyára ragassza az újonnan készített botokra, mankókra, egyéb segédeszközökre. Társadalmi szervezetek, például a Magyar Autóklub, a Vöröskereszt, vagy a KISZ-fiatalok is magukra vállalhatnák a felvilágosító szó és a fóliadarabok terjesztését. A már régebben bottal vagy mankóval járók bizonyára szívesen vennék, ha a házban vagy a környéken lakó úttörők felkeresnék őket és megfelelő ragasztóval felerősítenék ezeket a filérekbe kerülő fóliákat.

Ezzel az akcióval nagyot lépnénk előre a közúti közlekedés további biztonságának fokozása érdekében. Ez százezreket érint: olyanokat, akik gyalogosok, de kényszerűségből bottal-mankóval közlekednek, akiknek kedves a saját biztonságuk, életük. A motorosok, autósok is jól járnának, akik a kormányt szorongatva kimeresztett szemmel néznek a mély sötétbe és idegesen lesik, hogy melyik pillanatban bukkan elő egy gyalogos.

SZÉKELY TAMÁS:

Fényvisszaverő fóliát a botokra!

SEGÍTSÜK AZ IDŐSEKET ÉS A MOZGÁSSÉRÜLTEKET!

Megjelent az AUTÓ-MOTOR című folyóirat 1979. novemberi számában)

NE KÖZLEKEDJ
FEHÉR BOT NÉLKÜL

NE KÖZLEKEDJ
FEHÉR BOT NÉLKÜL

NE KÖZLEKEDJ
FEHÉR BOT NÉLKÜL

NE KÖZLEKEDJ
FEHÉR BOT NÉLKÜL

NE KÖZLEKEDJ
FEHÉR BOT NÉLKÜL

NE KÖZLEKEDJ
FEHÉR BOT NÉLKÜL

NE KÖZLEKEDJ
FEHÉR BOT NÉLKÜL

NE KÖZLEKEDJ
FEHÉR BOT NÉLKÜL

NE KÖZLEKEDJ
FEHÉR BOT NÉLKÜL

NE KÖZLEKEDJ
FEHÉR BOT NÉLKÜL

NE KÖZLEKEDJ
FEHÉR BOT NÉLKÜL

NE KÖZLEKEDJ
FEHÉR BOT NÉLKÜL

NE KÖZLEKEDJ
FEHÉR BOT NÉLKÜL

NE KÖZLEKEDJ
FEHÉR BOT NÉLKÜL

NE KÖZLEKEDJ
FEHÉR BOT NÉLKÜL

NE KÖZLEKEDJ
FEHÉR BOT NÉLKÜL

NE KÖZLEKEDJ
FEHÉR BOT NÉLKÜL

NE KÖZLEKEDJ
FEHÉR BOT NÉLKÜL

NE KÖZLEKEDJ
FEHÉR BOT NÉLKÜL

NE KÖZLEKEDJ
FEHÉR BOT NÉLKÜL

NE KÖZLEKEDJ
FEHÉR BOT NÉLKÜL

NE KÖZLEKEDJ FEHÉR BOT NÉLKÜL!

ZIKA KLARA:

ÚTIKÖNYV KÉSZÜL VAKOKNAK

(Megjelent a MAGYAR NEMZET 1979. december 5-i számában.)

Az országjárás sokak kedves időtöltése, közülük számosan szervezett utazásokon ismerkednek hazánk nevezetességeivel. Népszerűek ezek az utak mert nincs gond szállásra, étkezésre, ugyanakkor szakavatott idegenvezető kalauzolja a társaságot. Ezek az idegenvezetők a TIT földrajztudományi szakosztályán belül működő országjárás vezetői szakcsoport tagjai, s központjuk Budapesten van.

A Múzeum utcai székház egyik kis emeleti szobájában dolgozik a fiatal, agilis szaktitkár, Partényiné Zoltai Márta. Komoly felkészültséggel végzi ezt a nagyon érdekes, sokrétű és nem éppen könnyű szervező munkát. Az ELTE népművelés-földrajz szakán végzett 1973-ban.

— Évente mintegy kétezer belföldi úton kerekén nyolcvan-ezren vesznek részt — mondja. — Ez a szám a jövőben még csak nőni fog, mert az IBUSZ-on kívül szerződést kötöttünk a Coopturisttal és a Volánnal is.

VAN-E ELEGENDŐ IDEGENVEZETŐ

— Először is nem idegenvezetőkről, hanem országjárás-vezetőkről van szó. A két fogalom nem ugyanaz, mert az egyik csak külföldi túrákat, vagy hazánkba látogató vendégeket vezet, míg a másik csak belföldi utazásokon kalauzol. Ennek megfelelően különbözik a felkészültségük is. Mintegy 300 országjárás-vezetőnk van, a legfiatalabb tagunk 23, a legidősebb 82 éves. Foglalkozásuk és végzettségük szerint is változatos az összetétel: tanárok, mérnökök, jogászok, egyetemisták, utazási irodák dolgozói. Tanfolyamot végeznek, levizsgáznak és ezután évente szak-

mai továbbképzéseken vesznek részt. Voltaképpen csak szakmai alapelveket tudunk adni, ehhez mindenki a saját egyéniségét, felkészültségét teszi hozzá.

ESZERINT NEM FŐÁLLÁSBAN VÉGIK MUNKÁJUKAT?

— Nem, egy-egy elvégzett munka után tiszteletdíjat kapnak. Ezért is törekszünk arra, hogy együttműködésünk még szorosabb legyen, érezzék a TIT-hez való tartozásukat. E cél érdekében minden hónapban nyílt fórumot rendezünk, amikor kötetlen beszélgetéseken cserélhetik ki tapasztalataikat, mondhatják el gondjaikat, találkozhatnak a TIT és az utazási irodák képviselőivel. Ezenkívül társadalmi vezetőség értékeli munkájukat, A—B—C minősítést kapnak. Mivel sok emberrel kerülnek kapcsolatba, bizony sokféle igénynek kell eleget tenniük. Az utasoktól jó és rossz észrevételek egyaránt érkeznek be. A vállalatok, melyek saját maguk tervezik meg kirándulásaikat általában a TIT-től igényelnek kísérőt és persze sok olyan népszerű országjárás-vezetőnk van, akiket névszerint rendszeresen kérnek. Mondanom sem kell, komoly elismerés ez, s igazolja, hogy ezt a munkát nem is lehet munkának tekinteni, mert csak az tudja igazán csinálni, aki szereti az országot és szereti az embereket.

Ezek közül az országjárás-vezetők közül való dr. Sziki Lászlóné, akit kollégák és utasok egyaránt „csak” Joli névnek hívnak. Minden idejét és energiáját ennek a munkának szenteli.

— Nem túl régen, csak hat éve vagyok a TIT túravezetője. Előtte hosszú ideig a SZOT-főigazgatóság küldöttjeként dol-

goztam Miskolcon, hasonló munkakörben. Az itt szerzett tapasztalatok segítettek a munkámat, amikor Budapestre kerültem.

HÍRLIK, HOGY ÚTIKÖNYVET TERVEZ VAKOKNAK

— Egyszer meghívtak a vakok szövetségének székházába, ahol országos szavalóversenyt rendeztek és itt voltam zsűritag. Nem akartam elvállalni, féltem a feladattól, de Bodor Tibor színművész — a zsűri elnöke — megnyugtatóan: a bírálat a szavalatnak szól. Nos ez volt az az alkalom, amikor melegebb barátság alakult ki a vakok és közöttem. Ettől kezdve engem kértek a túráikhoz kísérőnek. Egyik legnagyobb élményem az volt, amikor elvittem őket a Nemzeti Múzeumba, hogy megtekintsék a koronát és a koronázási ékszereket. Kaptak egy pótkoronát, amit a kezükbe vehettek, kitapinthatták rajta a díszítéseket és ehhez részletes magyarázattal szolgáltak. Egy másik alkalommal pedig hajókiránduláson voltam velük Esztergomban. Az úton sok mindenről szó esett. Elpanaszolták, hogy sem vakirással, sem magnószalagon nincs az országról anyaguk. Nagyon meglepődtem, hiszen tudom, hogy — bármily különösen hangzik — sokat járnak az országot. Óriási a tudásvágyuk. Megígértem, hogy utána nézek, mit lehetne tenni. Szaktitkárunkkal megbeszéltem, hogy a nyári csúcsidény után megpróbálunk valamit kiokoskodni. Az őszi közgyűlésen hangzott el a felhívásunk. Négy kedves fiatal barátom még aznap este feljött hozzám munkamegbeszélésre. Elhatároztuk, hogy készítünk öt hangszalagot, ami kortörténeti áttekintés lenne. Kezdenénk a román, a gör-

tika, a reneszánsz, majd a barokk korával és befejeznék a kiegyezés és az I. világháború közötti időszakkal. Mindenki óriási lelkesedéssel fogadta a javaslatot, mindjárt fel is osztottuk egymás között, ki mire vállalkozik.

TÁRSADALMI MUNKA EZ?

— Természetesen. Fiatal barátaim mindegyike — Izsó Zsuzsa, Móra Margit, Ifjú György és Schluth János tulajdonképpen az éjszakáit áldozza erre, hisz mindenkinek van főállása, hétvégeken pedig túrákat vezetnek. Valamennyien gyakorlott előadók és kitűnő vezetők. A munka különös szeretete jellemző rájuk. Ennek az anyagnak az elkészítése komoly szakmai továbbképzésnek is megfelel. Egyébként két hónap alatt kell elkészülnünk a munkával.

MILYEN SZEMPONTOK SZERINT DOLGOZZÁK FEL AZ ANYAGOT?

— Teljes áttekintést szeret-

nénk adni egy-egy korszakról: politika, életmód, építészeti, bútort, ruha, zene, irodalom, tehát minden, ami az akkor élő emberek életét jellemezte. Először megírjuk a szöveget és azután szalagra mondjuk. Mindenki a szorgalmára és ismeretére van utalva, hiszen egy-egy kor jellemzése igen komoly feladat. A vakok szövetségében működik egy igen korszerű stúdió, itt veszik fel az anyagokat, amelyeket később sokszorosítanak.

TOVÁBBI TERVEK?

— Remélem, hogy ez a kezdeményezés felkelti majd az érdeklődést, hiszen ezen kívül is van tennivaló. Terveink között szerepel még például Magyarország 19 megyéjének részletes feldolgozása. Többen jelentkeztek már, akik eddig elfoglaltságuk miatt nem tudtak bekapcsolódni a munkába, de részt vállalnak a következő feladatokból.

kartárs is, akit mindenki ismerhet Salamon Béla feledhetetlen alakításából. Igaz, itt Kurinka László személyesítette meg, azonban a nézők itt is önfeledten derülhettek Pomocsi baklövésain.

A program további részében szelleges monológok is elhangzottak Turi József és Oláh Jolán előadásában.

A műsor zenei előkészületeit Varró Attila irányította, aki a zenekarban a zongoraszólamot is vállalta; orgonán Szöllösi Katalin, basszus gitáron Szalai Attila játszottak, dobolt Tóth János.

A műsor zenei részében számos népszerű táncdal hangzott el Szöllösi Katalin, Fabók Judit, Varró Attila és Király Margit előadásában.

A programot követően a kultúrterem tánchelyiséggé alakult át. A talpalávalót a kitűnő sztereo berendezés szolgáltatta.

Örömmel tapasztaltuk, hogy fiatalok és idősek egyaránt táncra perdültek. A táncban elfáradtak a büfében üdítő italokkal frissíthették fel magukat.

Az est egyik kedves színpoltja volt a nyolc óraker sorra került tombola, a rongyoskirály, valamint a -királyi megválasztása.

A tombolán sokan nyertek, nagy izgalmat váltott ki a fődíjak kiszorolása. Reméljük, hogy a többiekhez a szerencse a legközelebbi tombolán kegyesebb lesz.

A rongyosbálon kevés versenyző vett részt, de annál nagyobb derűtéltséggel fogadta a közönség az „elegáns” rongyok ismertetését. Királynői posztra a hatéves Viktoria került, a királyi korona tulajdonosa Szabó András lett.

Az épület este tíz óraker csendesedett el. A résztvevők jól érezték magukat és a rendezők csak azt mondhatták: „A legközelebbi alkalomra is érdemes lesz felkészülni.”

KIRÁLY MARGIT

Vidámság, tánc, zene

1980. február 16-án, szombaton délután 4 óraker tartotta a szövetség KISZ-szervezete, a Paszterek Mihály színjátszócsoporttal közös rendezésben, farsangi műsorát és bálját. Majdnem kétszázán vettek részt a rendezvényen.

A műsor szellemes összekötő szövegét Schuck Antal, a színjátszócsoport tagja írta is mondta el.

A csaknem kétórás műsorban nagy sikert aratott Rejtő Jenő „Biz-

tosíték” című jelenete, amelyben Blaskovits Márta, Hunyadi László, Horváth Mária, Pál István, Schuck Antal és e sorok írója léptek színpadra. Szerepében, a nők miatt keletlen és félreérthető szituációkba kerülő, villamossági cikkekel ügynökösödő Hunyadi László nyerte el a közönség legnagyobb elismerését, erről a gyakran felcsattanó taps tanúskodott.

Megjelent a színpadon Pomocsi

Véletlen...

I.

Az éjszaka olyan fekete, mint a bakacsin. Szinte tömény ez a feketeség. Aki nem vigyáz, talán még az orrát is beleveri. A csillagok ugyan ragyognak, de ezüstös fényük annyira távolinak tetszik, hogy ez a távoli, rezgő fény még mélyebbé teszi a sötétet.

Az országút majdnem teljesen kihalt, csak néha száguld rajta egy-egy jármű, olyan tempóban, amelyet nappal egyetlen vezető sem merne megkockáztatni, de most felbátorítja őket az út kihalt némasága, mert a sötétben nagyon szabadnak érzik magukat; s a száguldás a repülés érzésével csalja meg az embert.

A némán lélegző csendet motorzúgás veri fel. Két éles csik pásztázta fel a betont, de a fényhez tartozó autó beleveszett a sötétbe.

A reflektorok alulról világították meg a fák lombjait. A fény csak pillanatig villantotta fel a smaragd-zöld csipkeként ragyogó lombzatot, de a látvány így is lenyűgözően szép volt.

A pásztázó fénycsik hirtelen kialudt, mert a kocsi megállt, de csak igen rövid időre, majd alig egy perc múlva már újra felbőgött a motor, a kocsi vadul megugrott és eltűnt az éjszakába, mintha soha ott se lett volna... Távozása után még nagyobb lett a fekete némaság, amit csak a tücskök ciripelése tört meg.

II.

Gácsi Irma tanárnő félkézzel eleresztette a volánt és cigarettára gyújtott, majd az öngyújtót zsebretevé, szabad kezével picit megnyomta a kürt gombját. A kürt éppen csak megnyikkant, de ez a halk hang nevelésesen hasonlított egy kismacska játékos miákolásához. A tanárnő gyerekes jókedvvel elmosolyodott. Szeretett éjjel utazni, mert ilyenkor kevesebb járművet kellett kerülgetni.

Jó ideje haladt már, amikor a háta mögött éles kürtszót hallott, majd a következő pillanatban nagy, sötét árnyék előzte meg szédítő gyorsasággal. Csak egy pillanatra látta maga mellett a hatalmas, fekete kocsi, aztán, mikor az eléje került, a saját reflektorának fényében megnézhetette a rendszámát is, de csak automatikusan pillantott rá s így csak ennyi maradt meg benne: ...Y—67... De azt már nem tudta, hogy az Y az első betű volt-e, vagy a második? Csak azt tudta határozottan, hogy a 67-es számmal végződött a rendszám. Ezzel azonban nem sokat törődött. — Ugyan miért rohan ez a veszett országúti huligán? — gondolta bosszúsán, de a kocsi, a nagy fekete „Lada” akkor már messze járt, reflektorának fénye egyre halványabban látszott, majd végleg eltűnt.

Irma az órájára pillantott: negyedkettő. Ha minden jól megy, fél háromra otthon lesz! Nézte a kerekek alá futó betont, meg az útmenti fák felfénylő, csipkeszerű lombjaira is vetett egy-egy gyönyörködő pillantást.

Az autóval esett találkozásától megtett már tíz kilométert. Reflektorának fénye egyszerre egy, az utpadkán fekvő, hosszú valamire esett. — Mi a csoda hever ott? Megnézem! — A fény ekkorra már teljesen befogta a hosszú tárgyat. Irma úgy állt meg, hogy a fény ráessen. Kiugrott a kocsiból és odafutott a heverő valamihez. A mikor föléje hajolt, rémülten döbent rá, hogy ember a heverő tárgy...

Hátrahökölt, de azután erőt vett magán. Ez az ember bizonyára rosszul van, vagy részeg. Megfogta a vállát, hogy megfordítsa a hasonfekvőt, de rémülten érezte, hogy halottat mozdít.

Amint Irma megfordította, láthatóvá lett vicsorgó arca, mely az éles reflektorfényben nagyon csúnya látvány volt.

Irma irtózva eresztette el, és majdnem összeesett a rémülettől. Visszatántorgott a kocsijához, felrántotta az ajtót és berogyott a volán mellé. Pillanatra csak ült roskadt tehetetlenségben, majd eszeveszett menekülési vágy fogta el. — Rendőr! Rendőrség! — azt hitte, hangosan sikoltja ezeket a szavakat, de egyetlen szó sem buggyant ki a torkán, csak némán tátozott, majd gyorsan, kapkodva beindította a motort. A „Wartburg” dühös morgással megugrott, nem volt szokva az efféle goromba bánásmóddhoz. Rohanni kezdett, fényes reflektorszeméi élesen világították be az utat.

A nő keze remegett a volánon. Megszokott higgadt nyugalma teljesen eltűnt, nem tudott uralkodni magán, csak azon volt, hogy minél messzebb kerüljön a hullától és mielőbb rendőrt találjon! Már százharminccal ment. Arról teljesen megfeledkezett, hogy nem messze innen éles hajtúkanyar van. Mire észrevette, már késő volt...

III.

— Te, Péter, már régen volt ilyen csendes éjszánkánk! Szinte nem is szeretem, mert elálmosít ez a nyugalom!

— Persze, mert az őrmester elvtárs csak akkor érzi magát jól, ha valami kis „munka” van. Bunyó meg ilyesmik...

— Na nem éppen, de ez az egyhangú éjjeli mászkálás csakugyan elálmosít. Húha! Te, mi az ott? Ott ni, az út mellett! Állj meg!

— Aha. Látom! Az bizony egy ember! Na nesze neked nyugalom...

A rendőrautó csikorogva fékezett az útszélen heverő ember mellett. A két rendőr kiugrott és odaszaladt. Az őrmester ráhajolt, óvatosan lassan a hátára fordította:

— Na, ez kész! Egészen. Tizedes! Hívja Rigót! Küldje a többieket!

A tizedes visszaült a kocsiba, adásra állította a rádiót:

— Itt Pipacs! Itt Pipacs! Hívom Rigót! Hívom Rigót! Vétel!

— Itt Rigó! Itt Rigó! Mi van? Vétel!

— Itt Pipacs! Jelentem, hogy a négyes úton, a százötvenes kilométerkő mellett az útpadkán halott férfit találtunk! Kérem a helyszínelő járort! Vétel!

— Vettem! Indítom a helyszínelőket. Várjanak ott! Vége!

— Értettem! Várunk! Vége!

A tizedes vételre állította a rádiót és visszament az őrmesterhez:

— Jelentem, jönnek! Mi történhetett ezzel az emberrel?

— Honnan tudjam? Majd kiderül. Annyit láttam, hogy a bal halántékán nagy, kék folt van. Még egészen fiatal, de korához képest jól be lehetett rugva, mert még most is büzlök belőle az italszag.

— Az áldóját! Ha részeg volt, hogyan kerülhetett ide? Hiszen itt se közel, se távol nincs kocsmá!

— Ennél kérdezz könnyebbet!... Te, nézd már, mi féle marha az ott?

Velük szemben egy autó rohant teljes erővel. Úgy száguldott, mintha az ördögök kergetnék. Amint odaért a rendőrautó mellé, eszeveszett csikorgással fékezett és a kicsi „Trabant” majdnem bukfcenct vetett. Ajtaja felpattant, egy időse férfi szállt ki a kocsiból és a rémülettől sápadtan dadogta az eléje lépő rendőröknek:

— Elvtársak... Jöjjenek gyorsan! Ott... Ott, a kanyaron túl...! Egy autó van az árokban! Siessenek...!

Az őrmester szitkozódott a foga közt. A tizedes csak úgy mellékesen a fülébe súgta:

— Milyen csendes éjszaka...

IV.

Az öszülő százados idegesen dobolt az íróasztalon:

— Nem találtak semmit? Mi lesz? Alusztok? Az öreg már megeszi a fejemet. Egy ilyen piszlicsári ügyet sem tudtok felderíteni?

— Jelentem, a semmivel mi sem tudunk mit kezdeni. Semmi nyom nincs. Az áldozatnál semmiféle igazolványt nem találtunk. A boncolás szerint vérben nagy mennyiségű alkoholt találtak. A bal halántékán nagy, kék folt van, a halálát a halántékára mért ütés okozta. Az ütest valami kerek tárggyal mérték rá, de lehetett ökölcspás is.

— Ezzel ugyan nem sokra megyünk! Azt szeretném tudni, hogyan került oda? Élve? Halva? Ha ezt tudnánk, már lényegesen közelebb lennénk a megoldáshoz!

— Az igaz! Szerintem már nem élt, mikor odakerült, mert dulakodás nyomainak nem látszanak a talajon.

— Eszerint valami járműből dobták ki. Apropos! Jármű! Azzal a nővel mi van, akit ott találtak a közeli kanyarban összetört kocsijával?

— Még eszméletlen, de most már van remény, hogy életben marad, — bár elég szépen összetörte magát!

— Ennek örülök! Na, mit bámulsz? Nem annak örülök, hogy összetörte magát, hanem annak, hogy életben marad! Tőle talán megtudhatunk valamit az útszéli halotról.

— Azt hiszi százados elvtárs, hogy a két esetnek valami köze van egymáshoz?

— Én nem „hiszek”, csak gondolkodom! Itt ni, a fejemmel! Érti hadnagy elvtárs? Vagy maga nem szokott? Meg is látszik az eredményen!

A fiatal hadnagy lángvörös lett:

— Értettem, százados elvtárs! De... szóval a halott a kilométerkő mellett hevert, az autó meg a kanyaron túl...

— Na és? Attól még lehet a kettő között összefüggés! Na, mindenesetre, ha a nő magához tér, én akarom kihallgatni! Most leléphet!

Irma egy heti eszméletlenség után, lassan ébredt öntudatra. Az eszmélés rettentő nehezen ment, mert amikor már-már visszakapaszkodott az innenső partra, valami nagy erő négyszer-ötször visszadobta a Semmi-be. Végre, nagy nehezen csak el tudta kapni azt a vékony fonalat, ami az élethez kötötte. Lassan kinyitotta a szemét és belehunyorogott a kórterem vakító, fehér fényébe.

— Hol vagyok? — kérdezte suttogva.

— A kórházban, kedves. Na, csakhogya magához tért! Kér valamit?

— Víz... szomjazom... jaj! — halkan felsikoltott, mert amint megmoccant, kegyetlen fájdalom hasított a fejébe, majd áterjedt minden törött tagjába. A nővér csitította:

— Maradjon nyugton kérem, mert ha mozog, fáj magának!

— Víz... A halottat elvitték már? Szóltak a rendőrségnek?

— Miféle halott? Miféle rendőrség? Nyugodjék meg!

— De a halott...

A nővér riadtan nézett rá, de a beteg akkorra már újra eszméletlen volt. Az ápolónő szaladt az osztályos orvoshoz, elmondani, mit hallott.

VI.

Amikor Gácsi Irma ismét magához tért, a főorvos és egy rendőrtiszt állt az ágya mellett. Amint tekintete kitisztult és meg tudta különböztetni a fehér köpenyt az egyenruhától, szemében öröm csillant és egyenesen a rendőrtisztra nézett:

— Végre...! A halottat már elvitték?

— Milyen halottat? Kérem, mondjon el mindent, ha nem fárasztja nagyon a beszéd.

A főorvos eleresztette a beteg pulzusát és halkán odasúgta a rendőrnök:

— Kérem, ne fárasztja ki és ne izgassa fel.

— Nem, nem, a világért sem.

— Mit suttognak? Hagynak már beszélni végre?

— Persze! Beszéljen, kérem!

— A halott... egy férfi... Ott feküdt az útpadkán... jaj!... Nagyon megijedtem, amikor megnéztem. Beültem a kocsiba, rendőrt keresni... aztán... a kocsit megbillent és nem tudom mi lett...?

— A kanyar után berepült a búzatáblába. Mit látott, mielőtt a halottat megpillantotta? Mekkora volt a forgalom?

— Nem volt nagy, nem láttam semmi különösét. Csak egy veszettül vágató „Ladá”-val találkoztam, már jóval Szolnok után.

— Aha! Mit látott belőle? Biztos, hogy „Lada” volt?

— Igen, azt hiszem... Nagy volt és a hátulja „Lada” formát mutatott amikor a reflektorom fénye befogta.

— Nem látta ön annak a feltételezett „Ladá”-nak a rendszámát?

— Láttam, de sajnos csak a felét tudtam megjegyezni. Az egyik betűje tudom Y volt, a két utolsó számjegye 67.

— Értem. Másra nem emlékszik? A halott hogyan feküdt?

— A feje a betonon... arcra borulva feküdt. Rettenetesen megijedtem!

— Elhiszem! Ha még valami eszébe jut, kérem üzenjen nekem. Vadas százados vagyok. Pihenjen most már! Kezit csókolom!

VII.

A telefon csengetett, a százados felkapta a kagylót:

— Halló! Itt Vadas! Igen... Értem... Mi? Hol? A Vak tóban? Értem! Várjanak, azonnal megyek!

A százados lecsapta a kagylót, de nyomban újra tárcsázott:

— János! Azonnal gyere át hozzám! Megyünk a Vak tóhoz. — Másik kezével az asztali csengő gombját nyomta. A belépő rendőrnök parancsolt:

— A kocsit, azonnal!

A fiatal hadnagy futva érkezett.

— János, fiam! Megyünk a Vak tóhoz! Most jelentették, hogy egy fekete „Ladá”-t találtak! Na, ehhez mit szólsz? He?

— Ejha! Na, ez rendes! Az a kórházi balesetes is

egy fekete „Ladá”-t emlegetett! Ez már nem lehet véletlen!

Félóra alatt odaértek a Vak tóhoz. Ezt az elmocsarasodott tavat azért nevezték így, mert az az ér, mely valaha táplálta, már évekkel előbb lassan kiapadt és a tó lassan kezdett feltöltődni, már jóformán csak hatalmas iszapdávány volt, teli sással, meg békával.

Ebbe az iszaptómegebe volt belesüppedve a „Lada” a tetejéig. Mire a két rendőrtiszt odaért, már ott voltak a tűzoltók is, húzták kifelé az autót egy csörlővel.

A rendőrfőnök parancsnoka jelentett a századosnak:

— Százados elvtárs, Balla Sándor őrmester, jelentem, hogy ma reggel hét óra harminc perckor a vezetésem alatt szolgálatot teljesítő járőrt megállította két általános iskolai tanuló, akik elmondták, hogy a Vak-tó mellett játszottak és akkor látták, hogy egy fekete autó teteje látszik ki az iszapból. Idejöttünk, és amint szemrevételeztük, azonnal jelentettem a százados elvtársnak, majd kihívtam a tűzoltókat és a kocsit rövidesen a parton lesz.

Valóban, az elsüllyedt autó negyedórán belül a parton állt, de roppant viharvert állapotban. Vastagon állt rajta az iszap, csepegett róla a víz. Az egyik tűzoltó a rendszámáról leütötte az iszapot és ekkor előtűnt a rendszám: „WY 45—67”.

— Az áldóját! Ez a kocsit, amit a balesetes nő emlegetett! Na ez egyre érdekesebb lesz! Nézzük csak, mit találunk a kocsiban?!

Kinyitották nagynehezen a kocsit ajtaját, de nyomban félre is ugrottak, mert a kocsiból csak úgy dőlt az iszap, meg a víz.

— Ez ám a disznó! — kiáltotta a hadnagy. — Csak tudnám, minek hoztam magammal a kutyát? Lux! Gyere onnan! Mi a fenét akarsz ott? Legfeljebb koszos leszel...!

A kutya azonban nem sokat adott rá, mereven állt és figyelt be a kocsiba. Amikor a víz teljesen kiömlött, hirtelen beugrott az iszapba, kirántott onnan valamit és nagy diadallal cipelte a víztől-sártól csepegtető izét a hadnagnak, leült előtte és farkcsóválva nyújtotta át a rongycsomót. A hadnagy nem nagy lelkesedéssel nyúlt érte, de a százados örömmel kiáltott rá:

— Te! Vigyázz! Mert ez egy zakó! Tedd el, mert ennek még hasznát vesszük.

VIII.

— Na, van valami újság?

— Igen! Megszáritotta a labor a zakóban talált személyazonosságát, és a benne levő fényképről azonosították azzal a halottal, aki az út mellett feküdt!

— Na, ez már aztán valami! Akkor legalább már a nevét is megtudjuk...

— Azt igen. Borsos Zoltánnak hívják, huszonöt éves, ceglédi lakos. Szobafestő. Nőtlen.

— Hát ezt jól elhozták ide meghalni... Csak az a kérdés, kik?

— Ha ezt tudnánk, nem kellene keresni őket. De van még egy újság. Ma reggel értesítést kaptunk, hogy a múlt hétfőn Budapesten elveszett a „WY 45—67” rendszámú fekete „Lada” gépkocsi.

— Mi a fene? Eddig aludt a gazdája?

— Még nem tudom. De ma megyek Pestre, az autó gazdájához, azt remélem, akkor már előbbre leszünk!

IX.

A hirtelenszöke fiatalember titkolt idegességgel nézett a vele szemben ülő rendőrtisztra. Kezében enyhén remegett a cigaretta, melyből mélyeket szippantott. A rendőr élesen figyelte, s csak úgy reflexszerűen gondolta: Mitől ilyen ideges? Ennyire bántja a kocsit elvesztése? — Hangosan azonban ezt kérdezte:

— Miért csak egy hét múlva jelentette be a kocsit ellopását?

— Nem is tudom... Talán mert félttem az apámtól... Nem nagyon szereti, ha használom a tragacsát, mert a kocsit nem az enyém, hanem az övé.

— De belejött! Üljön le! — Lux! Örizz! A kutya „aki” eddig olyan csendesesen viselkedett, mintha ott sem lett volna, most egy kurtáv mordult, megállt a fiatalember előtt és éles tekintettel figyelte minden mozdulatát.

— Semmi ugrálás, Schremák! A barátja egyébként nem „köpött”, csak véletlenül szólt el magát. Egyébként most már tudom, miért eresztették bele a kocsit a „Vak-tó”-ba.

A két fiú rémülettel nézett egymásra, mialatt a tiszt, minden rezzenésüket figyelte. Jobb lesz, ha maga szépen megerősíti a dolgokat!

— Jól van. Most már úgymint mindegy... Mit akar tudni?

— Mindent! Kezdje el!

— Hát Borsossal már fél éve haragban voltunk, mert én akkor felszedtem egy csajt, de ez a lány nem tett szert a haveroknak. Azt mondták, nem való hozzám, mivel nyolc évvel öregebb. Emiatt Zolival is összezűröztünk. Soká nem beszélünk. A múlt hétfőn találkoztunk össze véletlenül Jancsiéknál. Kibékültünk. Elmentünk moziba, aztán Jancsi azt mondta, menjünk valahová piálni. Mentünk. Aztán mentünk kocszini. Szolnokon még megálltunk és még ittunk. Jancsi volt még a legjózanabb, ő vezetett, mi meg hátul ültünk. Beszélgettünk és Zoli megint rákezdte a csajt emlegetni, meg, hogy az a vén spiné nem való hozzám, mert annak több szeretője volt, mint égen a csillag! Nagyokat röhögött, mert piás volt rettenetesen. Kértem, hallgasson, de nem és nem! Már nagyon beguertam, mérgemben meg akartam fenyeíteni, nyakonverni, vagy mit tudom én! Csak az a baj, hogy én nagyon erős vagyok...

— Erre aztán nem verte meg?

— Dehogynem! Sajnos. Csak pofont akartam neki adni, de az a baj, hogy nem tenyérral ütöttem, hanem ököllel... Az ütés a halántékát érte. Azonnal leesett a feje. Kiáltottam, hogy álljunk meg, mert ez a marha rosszul van!

— S akkor már halott volt?

— Igen. Jancsi megállította a kocsit, néztük Zolit, ráztuk, de nem felelt, csak lógott a feje jobbra-balra... Mentünk tovább, mert reméltük, hogy mégis magához tér... Aztán egy zökkenőnél Zoli leesett az ülésről. Akkor értettük meg, hogy igazán „kész”. A frász tört bennünket. Soha nem volt még egy szabálysértésünk sem és akkor most ez...

— Tovább!

— Megálltunk. Kítettük az út mellé, aztán mentünk tovább.

— Miért?

— Magam sem tudom... Talán, mert azt reméltük, hogy ha megszabadulunk tőle, akkor nem tudják meg, hogy ki tette...

— Így volt, Mester János?

— Így, hadnagy elvtárs...

— Most már csak azt szeretném tudni, hogy a kocsit miért süllyesztették a Vak-tóba? Hiszen az a saját kocsija volt, nem lopta...

— Én erre a kérdésre akkor sem tudok felelni, ha a hadnagy elvtárs itt helyben agyonüt...! Úgy éreztem, ha a kocsitól nem tudok azonnal megszabadulni, megőrülök! Az országúton meg nem hagyhattuk! Az még nem segített volna rajtunk.

— Már csak azért sem, mert Borsos zakója is benne volt!

— Tessék? Benne volt? Te jóisten! Ezt észre sem vettük...! Azt mondta Schremák, ő ismerős azon a vidéken és tudja, hogy van ott egy eliszaposodott tó, abba belesüllyeszthetjük a kocsit...

— ...aztán meg maga fejjelentést tesz ismeretlen tolvaj ellen. Na, ezt jól kitervelték, annak ellenére, hogy először csinálták!

— Hadnagy elvtárs! Én becsületszavamra nem akartam! Csak véletlen volt!

— Véletlen? Na, Schremák, a maga becsületszava...! Akkor hát én nem véletlenül, hanem szándékosan, letartóztatom mindkettőjüket, emberölésért, gyilkosságban való bűnrészességért, valamint a hatóság félrevezetéséért!

— De maga úgy jelentette: Ellopták a kocsimat!

— Na igen! De csak azért, mert egyezik a nevünk: ő is Mester János, én is. De ez csak nem baj?

— Baj? Nem, csak félrevezetés. Hát akkor tessék elmondani, hogyan fedezte fel a lopást?

— Az úgy volt, hogy apámék elutaztak olaszba, én meg elvittem a kocsit és elszalagáltam vele. Aztán visszahoztam a parkolóba, a ház mögé. — Másnap délben vettem észre, hogy ellopták.

— És miért nem jelentette azonnal?

— Nem tudom! Már mondtam!

— Na, na, mit idegeskedik? Azzal nem leszünk előbbre! Ja, mondja csak, hányan autóztak?

— Há... mi...? Ehhez meg mi köze? Nem mindegy ez?!

— Na, ebből már elég volt! Azt mondja meg, miért, hova és kikkel autózott hétfőn este?

— Mi köze hozzá? Én azt kértem, keresse meg a rendőrség az autótolvajt és erre maga engem faggat, hová autóztam? Nem mondaná meg mivel? Hiszen ellopták a kocsimat!?

— A lopott kocsival, fiatalember! Mert azt saját maga vitte el és csak azután találta ki, hogy ellopták!

— Én?! Nahát, ezt kikérem magamnak! A tolvajt keresse meg, ne velem szórakozzon!

— Igaza van. Valóban, nekem a tolvajt kell keresnem... Apropos! Nem ismeri véletlenül Borsos Zoltánt?

A könyveden feltett kérdés után halálos csend zuhant a szobára. A fiatalember arca falféhr lett, kezéből kiesett az égő cigaretta.

— Hallotta, mit kérdeztem? Ismeri Borsos Zoltánt?

— Ismerem... Na, és akkor mi van?

— Az majd elvállik. Mikor beszélt vele?

— Vasárnap. Együtt voltunk moziban.

— Meg hétfőn éjjel, úgy? Együtt autóztak?

— Igen... neem... Mit akar tőlem?

— Az igazat! Miért ölte meg Borsos Zoltánt?

— Én...? Nem én ütöttem le, hanem a Schremák... és hagyjon békén...

— Hát, sajnos ezek után már bajos lenne! Na aztán most már hadd halljam, ki az a Schremák, és hol lakik?

— Hallja! Mit képzelsz maga, mi vagyok én, rendőrspicli?

— Na-na, szépöcsém! Ne pattogj! Adja itt a károsultat és ugyanakkor részese egy gyilkosságnak!

— De értse meg már! Nem én ütöttem le Zolit, hanem az a hülye Schremák!

— Jó. Én még el hiszem. De akkor most megyünk a Schremákhoz!

X.

— Mi a frászt akarsz itt hajnalban? Már aludni sem lehet tőled?

— Felőlem alhatnál, marha! Nem látsz? Nem magam jöttem!

— Az ám, ni! Egy hekus! Pardon! Egy rendőrtiszt! Minek köszönhetem a szerencsét? Tessék, üljenek le! Még mindig jobb, ha én ültetem le az elvtársat, mint ellenkezőleg...!

— De kedélyes! Vagy talán úgy érzi, meg lenne rá az oka?

— Na, nem! Csak vicceltem... Hehehe... Nem vagyok én se betörő, se kasszafuró...

— Hát... az nem, de másban lehet ludas! Mondjuk... Na, mondja csak Schremák Andor, miért ölte meg Borsos Zoltánt?

— A deltás, magas fiatalember elsápadt, de erőt vett magán és megpróbált vigyorogni:

— A főhadnagy úr humoránál van... Már miért öltem volna meg azt a, kit is? Mikor nem is ismerem!

— Na, ezt hagyjuk! Ne nézzen hülyének! A tagadás felesleges, mert a barátja már mindent elmondott!

— Micsoda? Köptél, te piszok! Megöllek!

KUMINKA GYÖRGYNÉ:

Képek budapesti iskolák életéből

A tavasz közeledtével a mi életünk is egyre élénkebb lesz. Ebben az időszakban rendezzük meg a szokásos kulturális seregszemlét, a „Ki mit tud”-ot.

1980. január 24-én azok a gyerekek mutakoztak be a közönségnek, akik érdeklődnek a versek iránt, és némi tehetséget éreznek a szavaláshoz vagy a színjátszáshoz. A versmondók többsége a szabadságról vagy a békés életről szóló költeményt választott.

Legnagyobb sikert Bódi Emese VIII. osztályos pajtás ért el, így megnyerte a szavalás kategóriájában az első díjat. Második helyen Kállai Zsuzsanna és Sitkei Andrea végzett.

Ezen a délutánon mutakoztak be a színjátszók is. A legtöbb csoport vidám témájú jelenetet adott elő. Iskolánkban megtörtént tréfás eseményeket elevenítettek fel a színpadon. Ebben a kategóriában a két VIII. osztály nyerte el az első díjat. Örvendetes az a fejlődés, ami a színjátszásban mutatkozik. Szinte minden osztály készült jelenettel. A produkciók többsége színvonalas volt.

Január 25-én pedig a zenészek és az énekesek léptek fel a szakértő szűri előtt.

Az „éneklő rajok” közül a legszebb eredményt szintén a vak VIII. osztályosok érték el. Dicséretre méltó volt a negyedik lányok szép éneklése is. Szóló énekben a negyedik Póta Melinda nyerte el az első díjat. Zongora és furulya kísérettel szép magyar népdalokat adott elő. A hangszeres tanulókat két csoportra osztották. A billentyűsök közül, tangóharmonikáján, Rózemberczki Zoltán muzsikált a legszebben. Őt követte Csombor József zongorajátékával. A fúvósok és húrosok csoportjában Dúl István végzett az első helyen. István félév

óta játszik klarinéton, és szorgalmának köszönheti, hogy máris ilyen szép eredménnyel büszkélkedhet. Második díjat Géczy Sándor kapta furulyajátékáért. Természetesen ezen a seregszemlén a kisdobosok is bemutatják tudásukat, de az ő eredményeikről most nem számolunk be.

Farsang idején nálunk is egymást váltják a vidám táncos mulatságok. Február 15-én a kicsik öltöztek jelmezbe, és több órán keresztül a zene ritmusára táncoltak, vígadtak. Már hetek óta készültek a jelmezversenyre. A nevelőtanárok segítségével sok jó ötlet valósult meg. Ki reméne, ki Lúdas Matyinak vagy krumplinak öltözött. Még sokáig sorolhatnánk a színes karnevál résztvevőit. Egy biztos, mindenki remekül érezte magát, és minden osztályból volt legalább egy nyertes. A vidám mulatságokkal párhuzamosan, nagy lelkesedéssel készültünk a „Szabadság napja” elnevezésű vetélkedőre is.

A vetélkedőt március 28-ára hirdették meg. Minden osztály hatos létszámú csapattal nevezhetett be. Minden csapat körülbelül tízperces, az alkalomhoz méltó műsort állított össze. Ugyancsak ajándékot készítettek az MSZMP XII. Kongresszusának, vagy hazánk felszabadulásának tiszteletére. Az ajándékokból kiállítás rendezünk. Történelmi ismereteinkről keresztretjvény és totó formájában adtunk számot. Minden csapat ismertetett egy irodalmi művet tartalmi szempontból, amelynek témája, vagy hazánk részvétele a második világháborúban, vagy felszabadulásunk.

Az ilyen jellegű vetélkedők nagy mértékben segítik tanulmányainkat, és a közösségek is jobban összekovácsolódnak.

ismeretszerzés, a művelődés öntevékeny, önálló, cselekvő, alkotó jellegét?

Az érdeklődés kielégítésének, a csírázó képességek kibontakoztatásának kiváló területei a szakkörök.

Az Irodalombarátok Köre színvonalas vers- és prózamondó versenyekkel, ünnepélyes bemutatóival teszi színesebbé életünket; képviseli csapatunkat a társintézetek kulturális rendezvényein.

A szomszédos népek gyermekeivel az orosz nyelvi levelező kör tagjai ápolják a barátságot, s fejlesztik nyelvi ismereteiket, gyarapítják országismereteiket; míg a Világjárók gondolatban bejárják a Földet.

A barkácsolók hozzáértően végzik az apróbb javításokat, karbantartási munkákat; ötletes szemléltető eszközökkel gyarapítják a szertárak állományát.

A háztartási ismeretek iránt érdeklődő fiúk—lányok nemcsak a főzés tudományának alapjait sajátíthatják el a szakkörben, hanem az egyszerűbb háztartási gépek kezelését is megismerhetik és gyakorolhatják is.

Nincs olyan tanácskozás, rendezvény intézetünkben, melyet ne színesítene zene és énekszó. Énekkarunk intézetén kívül is elismert; fakultatív zeneoktatás is folyik.

Sok szépséget, örömet nyújtott felnőttek és gyermeknek a zene az elmúlt évben is. Hagyományaink közé tartozik a lemezhallgatás, melynek során meghallgatják a pajtások egy-egy zeneszerző művét, miközben bepillantást nyerhetnek a zenei műhelytitkok világába, sőt megismerik a zeneszerző életútját is.

A Nemzetközi Gyermekekévi programjából két emlékezetes eseményre gondolunk vissza legszívesebben. Hangverseny adott intézetünkben a balmaz-

Halló, itt Debrecen

Néhány évvel ezelőtt ezen a címen már többször adtunk hírt magunkról.

A cikkek megjelenése óta sokat fejlődött úttörőcsapatunk kulturális, szabad idős tevékenysége s nagyon tartalmas,

személyiségformáló, eredményekben gazdag éveket tudhatunk magunk mögött.

Úttörőközösségeink számára milyen módon biztosíthatja intézetünk — az önkéntesség elvének megtartása mellett — az

újjvárosi úttörő fúvószenekar énektanárunk vezetésével. A nagy sikerű, forró hangulatú hangversenyen a kis muzsikusok bemutatták a hangszereket is.

Hasonló emlékezetes élményt nyújtott számunkra az a koncert, melyet intézetünk énekezen tanára, Huga Sándor adott decemberben. Büszkék vagyunk rá, hogy színvonalas tevékenységéért nemrégén megkapta a „Szocialista Kulturáért” kitüntetését.

Rajz szakkörünk hét éve működik Horváth Imréné tanárnő vezetésével. A kisdobos és úttörőcsoportban összesen 30 pajtás végez elmélyült alkotó munkát.

A foglalkozások keretében megrendezett „minitárlaton” túl, munkáikkal minden évben részt vesznek hazai és külföldi rajzpályázatokon.

Sok-sok díj, jutalom és oklevél fémjelzi munkájuk elismerését. 1979. a legeredményesebb esztendő volt a szakkörösök számára. A VI. Debreceni Nemzetközi Gyermekrajz pályázaton a szakkör elnyerte a Népművelési Intézet Nívódíját; a korosztály versenyekben Herczeg Emese és Szél Teréz pajtások III. díjban részesültek.

Tompa Ildikó, Koppány Csaba kisdobosok, valamint Szűcs Mihály, Simon Csaba úttörők pedig jutalmat kaptak.

Még fel sem ocsudtak örömköböl, amikor újabb levelet hozott a postás, de most Budapestről. A Múcsarnokban megrendezett Nemzetközi Gyermekrajz Kiállításon 9 pajtás alkotta szerepelt. Többen kaptak eddig meghívást Zánkára és Hajdúszoboszlóra a képzőművész szaktáborba.

Legutóbb a Tanítóképző Főiskola rendezésében nyílt kiállítás munkáikból.

Intézetünk minden helyiségében megtalálható kezük munkája csakúgy, mint az iparművészeti szakkörösöké, akik igen sokat tettek az intézet otthonossá tétele, szépítése, a pajtások ízlésének formálása, szépérzékének fejlesztése, a népművészeti hagyományok ápolása érdekében.

BORBÉLY LAJOS

Új szakosztály alakult a Wesselényi Sportkörben

Néhány mozogni, sportolni vágyó fiatal már több éve hódol a rollballzás sok mozgással járó szenvedélyének. Az atlétikai szakosztályon belül működő kis csoport azonban adottságainál fogva nem tudta megoldani, hogy ez a sport tömegsporttá váljon, így felmerült az igény, hogy külön szakosztályt hozzunk létre.

1980. január 14-én tartotta a Rollball Szakosztály alakuló ülését tizennyolc sportoló részvételével. A gyűlést Dénes József, a Wesselényi Sportkör elnöke nyitotta meg. Beszédében ismertette a szakosztály megalakulásának feltételeit, s kiemelve eddigi eredményeinket, teljes támogatásáról biztosított bennünket. Dósek Lajosné, az atlétikai szakosztály edzője felajánlotta, hogy a keddi edzéseket továbbra is vezeti, majd ismertette, hogy nemzetközi viszonylatban a vakoknak milyen sportolási lehetőségeik vannak, kifejtette, hogy a különböző sportágak között a rollball milyen fontos helyet foglal el.

A szakkör Hadas Gyuláné tanárnő vezetésével nevelőotthonunkban működik s legszebb termékeivel minden évben benevez az Úttörőszövetség pályázatára. Nagyon szép sikert értek el már eddig is. Nem is olyan régen a Várban megrendezett kiállításon gyönyörködhettek a látogatók a legsikerültebb, legszebb kézimunkáikban: a hímezett könyvborítótól a kötényig igen széles választékot mutattak be.

Ezekben a napokban sem tétlenkednek pajtásaink. A rajokban lázas készülődés folyik. Izgatottan várják a kulturális szeregszemle csapatszintű döntőjét, melyen a legjobb vers- és prózamondók, éneklőcsoportok, egyéni hangszeres szolisták és a bábozók mérik össze „erejükét”, tehetségüket.

A bemutatón részt vesz a csapat apraja-nagyja; de a közönség soraiban ott ülnek majd az őrök, a rajok barátai — a szocialista brigádtagok is, hogy izguljanak a rajokat képviselő szereplőkért. A legjobban szereplő pajtások értékes jutalma-

Ezután háromtagú jelölő bizottságot választottunk (Ganyec László, Tóth Péter, Túri József), mely javaslatot tett a vezetőségre. A háromtagú vezetőséget — Borbély Lajost, Dinya Imrét, Szabó Andrást — a tagság megszavazta.

A megválasztott vezetőség nevében Dinya Imre kért szót, s megköszönte a bizalmat, majd nagyvonalakban ismertette a jövő feladatait. Kiemelte a rollball tömegsporttá való fejlesztésének szükségességét s ehhez a tagság támogatását kérte.

Dénes József zárszavában köszöntötte az új szakosztályt, sok sikert, jó munkát és szép eredményeket kívánt mindannyiunknak.

Ezúton is felhívjuk a Budapestben és a város környékén lakók figyelmét, hogy minden mozgást kedvelő és sportolni vágyó embert szeretettel várunk szakosztályunkba. Jelenkezhetnek gyengénlátók és teljesen vakok is; érdeklődni a sportkör vezetőjénél lehet.

kat kapnak, produkciójukat bemutatják majd a szülők előtt is, illetve továbbjuthatnak a városi fordulóra.

Úgy érezzük az elmondottak is bizonyítják, intézetünkben komoly, nagyon tartalmas, színvonalan, változatos, a gyermekeket érdeklő és vonzó tevékenység alakult ki rövid fennállásunk alatt.

Természetesen ez csak egy részét képezi a sokszínű tevékenységrendszernek, ami ifjúságunk életének szerves része.

Legközelebbi írásunkban a nevelőotthonban folyó életéről szeretnénk beszámolni, s esetleg ötleteket adni másoknak, hogy lám így is lehet élni, alkotni, tanulni, szórakozni. Értelmesen kihasználni a rendelkezésre álló időt és lehetőséget, felbreszteni az igényesség iránti vágyat minden pajtásban.

2794. sz. Kölcsey Ferenc Úttörőcsapat Gyengénlátók Általános Iskolája és Nevelőotthona, Debrecen.

ÉDER MIKLÓSNÉ
csapatvezető

DÉNES JÓZSEF

Sakkdiradó

A Wesselényi Sportkör sakkszakosztályának három csapata számára elkezdődtek a bajnoki küzdelmek. Az 1980 január végén indult évadban első csapatunk a budapesti II. osztályban, második csapatunk a VII. kerületi I. osztályban, harmadik csapatunk a XIV. kerületi I. osztályú csapatbajnokságban vesz részt. A múlt évi gyengébb szereplés „feledésére” mindössze két és fél hónap állt rendelkezésére sakkozóinknak. Az új szezont ugyanazok a versenyzők játsszák végig, mint a tavalyit, mindössze, a felállásban, az erőlistán történtek „helycserék”. Egyszóval: csapataink helyzetében különösebb változás nem történt. Amiben mégis bízhatunk, és el is várjuk játékosainktól: a lelkiismeretes felkészülés és a teljes erőbedobás! Megkülönböztetett figyelemmel kísérjük az első csapat első hat játékosának, az olimpiai kerettagoknak szereplését. Ugyanis augusztus 12. és 26. között Hollandiában, Noordwijkerhoutban rendezik meg a Vakok VI. Sakkolimpiáját. A színeinket képviselő négy játékos az említettek közül kerül ki.

Korábbi számainkban már szoltunk az utánpótlás-nevelés kínos helyzetéről. Nagy örömmel számolunk be ebben a kérdésben történt előrelépésről. Sportkörünk elnökségének felkérésére dr. Méhes József, a Vakok Általános Iskolájának és Nevelőotthonának igazgatója lehetőséget adott arra, hogy heti két órában foglalkozhassunk az iskola növendékeivel. Nemes György I. osztályú sakkozónk, a szakosztály vezetője vállalta ezt a feladatot. Ezúttal is köszönetünket fejezzük ki az igazgató úrnak és munkatársainak a megértő segítségért. Reméljük, hogy ez a szépen induló kapcsolat idővel meghozza a maga gyümölcsét. Az iskola tanulóitól mi azt várjuk, hogy tanulmányaik végzése mellett, de nem azok rovására, vegyenek részt a szakköri összejöveteleken, az edzéseken. Az intézmény kötelékéből kikerülve pedig majd csatlakozzanak a felnőtt sakkozókhoz.

Most pedig lássuk az eddig lezajlott mérkőzések eredményeit. A budapesti II. osztályú csapatbajnokságban tizenegy csapat vesz részt, vagyis tíz fordulót játszunk az évadban. Mindjárt vereséggel kezdtünk, az első fordulóban 7:5-re kikaptunk az Ikarustól. Győztek: Kapitány, Dénes, dr. Krabót; döntetlen érték el: Erős, Rév, Kovács, Auffenberg; vesztek: Nemes, Voján, Battyányi, Hajdu, Kreis. A második fordulóban az MTK-VM Öregfiúk csapatát 8,5:3,5 arányban vertük. Győztek: Erős, Nemes, Auffenberg, Hajdu, Kreis; dr. Krabót veszített. A harmadik fordulóban a Péterffy Kórház csa-

patával szemben határtalan balszerencse kísérte néhány játékosunkat. A biztosnak látszó győzelem helyett a lesújtó vereség 6,5:5,5. 19 ponttal a negyedik helyen állunk.

Nagyon jól kezdett második csapatunk. Az első fordulóban a múlt évi győztes Művész SK-tól ugyan kikapott 6,5:5,5 arányban, de a második és harmadik fordulóban győzött. Előbb a Szolgáltató Spartacust 7:5-re, majd a Spartacus harmadik csapatát 7,5:4,5 arányban verte. Csak így tovább!

Harmadik csapatunk egy mérkőzést játszott, a Fővárosi Kefe- és Seprűgyártó Vállalat csapatát 6:4-re verte.

KÁRPÁTI TÜNDE

Fiatal vak muzsikuskoncertje

Felszabadult, igazi muzsikálást élvezhettek azok a vállalkozó kedvű zenebarátok, akik a fagyos idő dacára felkeresték a Szövetség Kultúrtermet 1980. január 27-én délután. Németh Tamás zongoraművész rendezésében fiatal vak muzsikuskoncertre kaptak pódiumot, tehetségük kipróbálására, bizonyítására. Lakatos Tamás zongorán, Flamich Magdolna fuvolán, Péter Zsigmond gitáron játszott. A műsort a Landini együttes tarkította, zongorakísézőként Szelecsényi Norbert működött közre.

A barátságos meleg, a telt ház látványa, és az a minden koncertet megelőző bizsergetően izgalmas természetrajzás — kellemes élményeket ígértek.

Jól kezdődött a műsor, mert zenével kezdődött. Az 1976-ban alakult Landini együttes (művészeti vezető: Kovács Pál) korabeli hangszereken középkori és reneszánsz zenét játszott. A flöte-családnak gitár és ütök társultak, és egy öthúrú C—G—D—A—E hangolású vonóhangszer: a fidula. Szerencsésen ötvöződött a koncerten a zenélés az ismeretterjesztéssel. A szereplők bemutatása szellemes, rövid volt — valóban saját muzsikálásán méretett meg mindenki. A Landini együttes amatőr fiatalokból áll, nagy gonddal válogatták és tanulták be a produkciót. Régi korok énekes és hangszeres zenéjéből egyaránt kaptunk ízelítőt. Ismeretlen szerzők művei, kódexekből megfejlesztett dallamok és Lassus két rövid motettája hangzott el. E két motetta méltatása az összképet is tükrözi. Egymás után hangzott el egy Crucifixus (megfeszítették) és egy: Surrexit Christus hodie (feltámadt Krisztus e napon). Az első motett, bizonytalan intonálással két flóten, „találóan” szomorú zene volt. Az azt követő Surrexit már az egész együttesen szólt, sőt énekeltek is hozzá két szólamban, de a hangszerezés gazdagodásával nem járt a zenélés gazdagodása. Nem röppent föl az a diadal, amit a szöveg és zene egyaránt sugallna. Nem kaptott szárnyakat, fényt, — óvatos maradt, megilletődött. Pedig a középkor vallásossága korántsem ilyen volt. Azért kellett éppen a számtalan pápai bulla: megrendszabályozni a muzsikálást! Ide kívánczik a zarándok-ének sirlalmas volta is. Az „O Roma nobilis” tuncos lejtésében, már a reneszánsz ember világra csodálkozása virul. Sajnos nem hallottuk. Óvatosság jellemezte a kissé „cingár” völegényt a Kájoni kódex legénybúcsújában. Igazán csak a második blokkot záró két táncban volt az együttes elemében. A jó hangszerezés, a zenélés magával ragadó lendülete kirobbantotta a közönség hosszú lelkes tapsát.

Az együttesben szereplő Péter Zsigmond, szólistaként is fellépett. Tanára: Toroczky Miklós, IX. ker. Zeneiskola. Tehetséges gitárosunk Mauro Giuliani és Ferdinand Sor etűdjeivel örvendeztetett meg bennünket. A szokásosnál kissé visszafogottabban, de nagy technikai biztonsággal és érzékenyen muzsikált. Örvendétes, hogy e halkszavú hangszeren a dinamikai árnyalás a forte irányába is törekedett, ha a zene úgy kívánta. Joseph Küffner gitáruói iskolás voltukban is kedves zenék. Csabák Erzsébet működött közre gitáron figyelmes partnerként. Kamarazenélés volt ez a szó legszebb értelmében, ha a művek nem is a „javából” voltak. Az 5. Küffner duó volt a legszelleműsabb, úgyhogy a muzsikálás felfelé ivelése itt is learatta a megérdemelt tapsot.

A pályára készülő Flamich Magdolna a VI. ker. zeneiskolában Bántai Vilmos fuvolaművész növendéke. Műsorát változatosság jellemezte. Mind a barokk, mind a modern művekben józálással, muzikálisan fűjt. Beethoven: Karfantáziájának részletében vált igazán alkalmazkodó partnerre Szelecsényi Norbert, a zongorakísérő. Viszont itt derült ki leginkább Flamich gyengéje: a fuvola felső regiszterében csúnyák a hangok. Nem elég fényesek, bizonytalan az intonáció. Mozart: Bűvös csengőinél — bár a csengők már „csengtek”, ha nem is bűvösen — a tempó volt szokatlanul lassú. Legjobban megoldott produkció az utoljára játszott Bartók: Három Csk megyei népdal lett. Önfeledt muzsikálása elfeledtette a technikai hiányosságokat, a

siker itt sem maradt el, a közönség nagy tapsal jutalmazta fuvolásunk vitathatatlan érdemeit.

A koncert kiemelkedő szereplője Lakatos Tamás volt. A konzervatórium III. osztályában Németh Tamás zongoraművész növendéke. Két szépen formált, értelmes Bach háromszólamú invenció után (F-moll és H-moll) méltán aratta ő az első igazán nagy sikert. A biztatás méginkább serkentette zongoristánkat, mert Mozart: Variációk egy francia gyermekdalra c. művét oly színesen, kedvességgel és ugyanakkor virtuózan adta elő, hogy kipirultak az arcok, igazivá érett, átforrósodott a koncert légköre. Debussy G-dúr Arabeszkje is frappáns, villódzó volt, pianista oroszlánkörmeit mutogatta Lakatos Tamás, bizonyítva, zongorázásában nagyot fejlődött. Elsősorban kiváló tanára érdeme, és Lakatos Tamás akaratereje, szorgalmának jutalma, hogy a zárószámként elhangzott Bartók: Román népi táncok lendületes, fantáziadús, ihletett és technikailag szinte hibátlan előadásban szólt meg. Boldogan fogadta az ünneplő tapsot, az újra meg újra dobogóra hívást. Gratulálunk, s kívánjuk lépjen feljebb a pályához vezető lépcsőkön! Szeretnénk őt is és az est folyamán szereplő muzsikus társait mielőbb pódiumon látni!

Az igényes és kulturált közönség megtöltötte a kultúrtermet, ez Németh Tamás kitűnő szervező képességét dicséri. Nincs nagyobb öröm: jó társaságban jó zenét hallgatni: várjuk a folytatást!

VÁNDOR TAMÁS

Kirándulás Szovjet Közép-Ázsiában

LEGENDA ÉS VALÓSÁG * BOKHARA (BUHARA), A SZENT VÁROS * III. RÉSZ

Bokharai tartózkodásunk során, amikor már több tucat állítólagos szent földi maradványai fölé épített kupolás síremléket tekintettük meg, értettem meg a következő kis anekdotát:

Közép-Ázsiában egy szent síremlékénél élt tanítványával egy bölcs. Egyszer a tanítvány útra kelt, a bölcs egy szamarat adott neki. A sivatagban a szamar megdöglött, a tanítvány elásta csontjait és a sír mellett zoogott. Arra járt egy gazdag kereskedő és pompás síremléket emeltetett a szamar sírja fölé, az építmény ettől kezdve híres zarándokhely lett. Messze földről érkeztek a hívők a „szent” sírhoz, míg egy napon megjelent a bölcs is. Érdeklődött a sírban nyugvó „szent” felől, mire volt tanítványa közölte, hogy a sír bizony csak a szamar csontjait rejt. Amikor viszont a tanítvány kérdezte meg, hogy ő ugyan kinek a sírjánál nevelkedett, a bölcs röviden válaszolt:

— A te szamarad apja sírjánál. —

Szamarkand és Taskent után Bokhara olyanak tűnt, mint egy szabadtéri múzeum. Szűk utcák, a végükön kis térrel, amelyen mecset vagy pompás mauzóleum található; agyagfalú házak hosszú sorát megtörő minaretek, sikkátorok, amelyek kupolás átjáróházakon túl utcák-ká szélesednek. A város, amely századunk elejéig a mohamedán vallás elzárt szent helye volt, ma a Közép-Ázsiában járó turisták egyik „kötelező” látogatóhelye lett. Története két kiemelkedő időszakot ölelt fel, egyik dicsőséges, a másik szomorú. A X. században uralkodó Szama-

nida dinasztia időszakában a városban éltek a mohamedán világ nagy nevé tudósai, költői és orvosai. Ekkor a papneveldekben a vallási dogmákon kívül természettudománnyal és csillagászattal is foglalkoztak. Pár évszázaddal később bekövetkezett a Mangit dinasztia uralma, amely alatt megvalósult Közép-Ázsia történetének legsötétebb időszaka.

A várost 25 kilométeres fal övezte, az élelmet és vizet beszerző karavánok tagjait a város kapuőrsége minden címen megadóztatta, az adók az emírek kincstárába folytak be. Az emírek, hogy nevük elődeik emlékének marandóbb legyen egyre-másra építették a mecseteket és a mohamedán szentek földi maradványai fölé a kupolás gurbanékat (síremlékeket). Turistacsoportunk tagjai megilletődve álltak Bokhara főterén. Velünk szemben az Ark (a Vár) falai meredtek a magasba, hátunk mögött a Nyári mecset oszlopcsarnokaival. Kísérőnk szavai alapján szinte átéltük, hogy megnyílt a várkapu és a kaputól a mecsetig leterített szőnyegekön áthaladt az emír kíséretével elvégezni a pénteki istentisztelet szertartásait.

Szerencsére csak az elbeszélésből tudtuk meg, hogy sok alkalommal a nyitott várkapun keresztül az Ark tömlőceiből rabok százait hajtották ki a vár elé és itt végezték ki őket az emír helyszínen hozott ítélete alapján.

Az emírek uralkodása alatt, 1868-ig európaiak nem engedtek be a városba, több próbálkozót lelepleztek és kivégeztek.

A rabszolgaság a múlt század végéig fennmaradt és az 1900-as évek elején is előfordult, hogy az adózni képtelen kézművesek leányait az emír háremébe hurcolták, adó gyanánt.

Kézművesek, kereskedők és iparosok tartották el az emír hatalmas udvartartását és a városban élő több tízezer papot és különféle mohamedán szekták koldulásból is élő tagjait.

Bokhara 1868-tól cári protektorátusként működött, de a tényleges hatalom az emír kezében volt. A Vörös Hadsereg alakulatai csak 1920-ban számolták fel az ellenforradalmárokat támogató emír hatalmát.

A múlt emlékeit felidézve kell szólnunk Vámbéry Ármin magyar tudósról, aki 1863-ban álruhában, mohamedán zarándokként bejutott Bokharába. Élete kockáztatásával járta be a várost, majd Európába visszatérve, mejelent műveiben olyan világról számolt be, amelyet rajta kívül „hitetlen” a múlt században nem láthattott. Vámbéry leírásai jutottak eszünkbe, amikor a szűk utcácskákban a messziről kiemelkedő átjáróházszerű kupolás bazárok felé tartottunk. A múlt században itt még teaházak és karavánszerájok álltak, ahol a tulajdonos hasis- és ópiumpipával kínálta a külföldi kereskedőket. A kupolás bazároknak kínálták eladásra a messze földön híres bokharai szőnyegek és fegyvereket. Ma a bazárok kis boltjaiban emléktárgyakat és apró cikkeket vásárolhatnak a külföldi turisták.

A bazárok megtekintése után utunkat a piacra folytattuk, ahol az áruk közül turistacsoportunk tagjai csak egyfelét részesítettek előnybe: az ízletes turkesztáni dinnyét. Igaz, hogy egy-egy dinnyét többen kóstoltunk meg, de pár órás kóstoló után egyikünk sem gondolt komolyan a szállodában felszolgálásra kerülő ebédre.

A piac után a Kalján mecset gigantikus épületéhez közeledtünk. Nyitott udvarán és az udvart minden oldalról szegélyező — több mint 200 oszlopon nyugvó — galéria alatt 12—15 ezer ember fért el. A mecset építését 1514-ben fejezték be. Ma is sértetlenül áll, Közép-Ázsia legnagyobb mohamedán temploma.

A mecset mellett található a hozzá tartozó minaret, amely az útikönyvekben a Bokharai Nagy minaret és a „Haláltorony” néven is szerepel. Naponta öt lakalommal egyszerre négy müezzin hívta imára a hívőket, a Nagy minaret müezzinjei jelezték az imakezdés időpontját a város többi 200 minaretjének is.

A 9 méter átmérőjű és körülbelül 48 méter magas henger alakú torony 104 lépcsőjét az emír katonái is sokszor megmászták; gyakran halálraítélt szerencsétleneket taszítottak le a mélybe a toronyból, innen a „Haláltorony” elnevezés. A minaret egyébként 1127 óta állja az idők viharát.

A mecset és a minaret után beléptünk a ma is működő Miri Arab medresze (papnevelde) árkádolt boltzatai alá. Megtekintettük az alapi-

BACSIK LÁSZLÓ:

Magnósoknak — magnóról

Legutóbbi ismertetőmben az elektroncső működését írtam le. Az elektroncsövet elektromos jelek erősítésére használjuk. Ebben a sorozatban, amely a hangrögzítésről, a hanglemezzel, a magnetofonról fog szólni, az elektroncső mint egy elv használhatóságának segédeszköze szerepel. A hangrögzítés története onnan kezdődik, hogy a hallhatóság határán belüli szaporasággal sűrűsödő-ritkuló levegőt — ami tulajdonképpen a hang — a rögzíthetőség kedvéért át kell alakítani egy ugyanilyen lefolyású jelenséggé. Ennek első számú eszköze a membrán, egy könnyű, rugalmasan felfüggesztett lemez. Ez a membrán a hangforrással szemben helyezkedik el. A hangforrás zenei „A” hangot sugároz, tehát másodpercenként 440-szer sűríti-ritkítja a levegőt. A ritkuló levegő a hangforrás felé „szippantja” a lemezt, míg a sűrűsödő periódusban ellenkező irányba löki. Így az a hang rezgésének ütemében mozogni kezd.

A membránokról szólva említettem azt a gondot, amelyet a lemez tömege és felfüggesztésének nem kellő rugalmassága okozott, vagyis a magasabb hangokat, amelyek másodpercenként akár 15 ezerszer is sűrítik-ritkítják a levegőt, egy súlyos, merev membrán tehetetlenségénél

tó fejedelem sírját, aki 3000 rabszolga eladása révén biztosította a pénzt a medresze felépítéséhez.

A papneveldeben jelenleg is folyik oktatás. Külön engedéllyel egyenként léptünk be a szűk cellákba, ahol évszázadok óta semmi sem változott. Szegényes berendezés, Korán-tartó, arab írásos könyvek és pár fiatal, aki jelenleg imánnak (mohamedán papnak) készül.

Utunk lassan a végéhez közeledett. A repülőtérré igyekezve még megálltunk Szaid-Alim emír nyári palotájánál. Itt éreztük meg azt, hogy mit jelent a múlt és a jövő. A palotában valamikor az emír háreme és hatalmas magángyűjteménye, fegyverek, szőnyegek és drágakövek tömege kapott helyet; ma a palotában a városi történeti múzeum található, a felbecsülhetetlen értékű gyűjtemény pedig a szovjet állam tulajdona. A parkban pedig, ahol valamikor külföldi fejedelmek és hatalmas udvartartásuk vendégeskedett, ma bokharai fiatalok sétálgatnak, egy új állam felnövekvő nemzedéke.

— V é g e —

fogva nem tudta követni. Az elektromos elven működő átalakító membránja nem mozgatja a felvevő tűt közvetlenül, hanem egy elektroncsövet vezérel a mozgásával keltett villamos feszültséggel, amely a levegő állapotváltozásának függvényében lesz pozitív vagy negatív polaritású. Ez az átalakító — a mikrofon — egész finom, könnyű membránnal készülhet, amely a legmagasabb hangokat is képes követni. Tehát a leghangosabb hangrezgéseket is közvetíteni tudták már, ezután a „hogyan” következett. Az „A” hang 440 Herz akkor is, ha fuvola, akkor is, ha klarinét kelti, mégis meg tudjuk különböztetni a hangszerek hangjait egymástól. A különbség a rezgés lefolyásának módjában van. Például a klarinét a következő rezgésalakot produkálja: A nyugvó levegőt szinte átmenet nélkül összesűríti, ez a sűrítettség egy ideig változatlan marad, majd szinte átmenet nélkül ugyanilyen mértékű ritkítást hoz létre, ez az állapot is fennáll egy ideig — pontosan addig, ameddig a sűrítettség volt — majd ismét, szinte átmenet nélkül sűrűsödve előlről kezdődik az egész, normál „A” hang esetén egy másodpercben 440-szer. Ha ezt lerajzolnánk, négyzet alakú jeleket kapnánk. Így is mondjuk: a klarinét hangja a nögyszögrezgést követi. A fuvola hangja a levegő sűrítését-ritkítését nem ilyen átmenet nélkül, hanem inkább szépen, folyamatosan végzi, lerajzolva lágy hullámalakot, úgynevezett sinusjelet kapunk.

Hangátalakítónk, mikrofonunk membránjának ugyanilyen módon kell mozognia, mert ha a klarinét hangja hirtelen ugrásokat kíván és ezt a membrán nem tudja követni, szélsőséges esetben nem ismerünk a hangszer hangjára. Vagy ha az érzékeny membránt túl közel tesszük a hangos fuvolához, az erős hang akkora kitérést kívánna a membrántól, amire az képtelen. Tehát hiába sűrűsödik-ritkul egyenletesen a levegő, a membrán egy határon megáll, a tovább sűrűsödő-ritkuló levegő szinte ideszegzi és csak az ellenkező irányú változásnál mozdul el helyéről, hogy a túl erős hang ellenkező irányú kiakadásra készítse. Ilyenkor nem a fuvola hangjának megfelelően, egyenletesen mozog, sőt inkább a klarinét hangjának megfelelő a mozgása, természetesen a szolgáltatott feszültség váltakozása is ilyen. Amikor az átalakító — vagy erősítéskor az elektroncső — nem a közvetíteni kívánt hang szerint működik, torzításról beszélünk.

(Folytatjuk)

A vakok oktatásában eddig elsősorban a tapintásra támaszkodtak, és tapintás útján közölték az ismereteket. Újabban a tapintás mellett az oktatásban egyre fontosabb szerepet játszik a hallás is. Megtanítják a tanulókat, hogy hallás segítségével ismerjenek fel tárgyakat, élőlényeket, tanulják meg megkülönböztetni a zaj különböző fajtáit, a zajforrás távolságát stb.

Az ENSZ közgyűlési határozata világszerte az 1981. évet a Rokkantak Nemzetközi Événé nyilvánította, és erre való tekintettel ezzel a problémával fokozottabban foglalkoznak. Így vetődött fel a többszörösen fogyatékos vakok munkalehetőségének szélesítése. A többszörösen fogyatékos vakok közé számítjuk a siket-vakokat, a mozgássérült vakokat, azokat a vakokat, akiknek egy vagy két kezük vagy lábuk hiányzik és a szellemileg fogyatékos vakokat. Ez utóbbiak csak munkaterápiás foglalkoztatásra képezhetők ki, a többi kategória azonban többféle munkakörben is alkalmazható. Érdekes, hogy különböző csoportokat szellemi pályára, különösen a jogi pályára irányítanak. Van köztük masször, telefonkezelő és ipari munkás is. Elhelyezésük természetesen nehéz, de nem megoldhatatlan.

Algériában a vakokat főleg a hagyományos kefekötés és seprűkötés területén foglalkoztatják. Már öt olyan üzem van, ahol vakok dolgoznak. A vezető véleménye szerint a modern ipar automatizálási fejlődése kizárja a vakok alkalmazását és ezért tértek vissza a hagyományos vakügyi foglalkozásokra.

A hamburgi Heinrich Hertz-iskolában, ahol 14 000 tanuló van, 35 látási fogyatékos is tanul, és tanulmányaik végén érettségi vizsgát is tehetnek. Ebben az iskolában tehát a látási fogyatékosok a látókkal együtt tanulnak. Kapnak megfelelő segédeszközöket (pichtírógép, magnetofon, stb.). A rendes oktatáson felül speciális pedagógus is foglalkozik velük, aki megtanítja őket a Braille-írás olvasására, domború térképek használatára, stb. A tanulókat megkérdezték, hogy érzik magukat, kijelentették, hogy jól és nem szeretnének a látási fogyatékosok külön gimnáziumába járni.

A Vakok Jóléti Világszervezetének 1979. augusztus havában Antwerpenben tartott közgyűlése az alábbi kérdésekben hozott határozatot:

1. A Vakok Jóléti Világszervezete és a Vakok Nemzetközi Szövetsége közötti kooperáció.
2. A Rokkantak Nemzetközi Événé való felkészülés.
3. A vakok foglalkoztatása a mezőgazdaságban.
4. A vakok mozgásra és tájékozódásra való felkészítése.
5. A vakok kulturális, sport és fizikai tevékenységének fokozása.
6. A vak nők helyzete.
7. A vak gyermekekkel való foglalkozás.
8. A vakság megelőzése.
9. A fejlődő országok vakügyének megsegítése.
10. A Nemzetközi Munkaügyi Hivatal (ILO) BLINDOC szolgálatának támogatása. (BLINDOC = Vakügyi Nemzetközi Tájékoztató).
11. 1980-ban a Helen Keller centenáriumi megünneplése.
12. A legközelebbi közgyűlés előkészítése.

Harminckét éves, kissé kopszodó, saját házzal rendelkező, jó jövedelmű sorstárs ezúton keresi hozzáillő, házias, szorgalmas, hű társát házasság céljából. Leveleket „**Ügy szeress, hogy sose múljon el**” jeligére vár a szerkesztőségbe.

*

Hatvanas, középtermetű, nyugdíjas, de járadékkal nem rendelkező gyengénlátó özvegy

tanítónő, korbán megfelelő, gyengénlátó vagy teljesen vak férfinak hűséges, gondviselő felesége lenne. Levélcím: **2200 Monor, Postafiók 88.**

*

Nyugdíjjal és főbérleti garzonlakással rendelkező 70 éves vak férfi házasság céljából megismerkedne korbán hozzáillő, magányos, nyugdíjas sorstársnővel. Leveleket síkírásban az

alábbi címre kér: **Tamás Vidor, 1098 Budapest, József Attila lakótelep, Börzsöny utca 6. III. lépcsőház, fsz. 2.**

*

Norvégiában élő sorstársunk, Balla Károly levelezni szeretne magyarországi vakokkal, magyar, német, spanyol vagy esperantó nyelven. Címe: **Karl Balla, Laura Gundersens gate 3. Oslo 3. Norge.**

KÖZLEMÉNYEK

Értesítjük a tagságot, hogy szövetségünk budapesti székházában elkezdődtek a régi épület elektromos hálózatának felújítási munkálatai és festése. A karbantartó munkálatok ideje alatt a hangos- és Braille-könyvtár zavartalanul köl-

csönöz, továbbá a szakköri foglalkozások és az énekkari próbák sem szünetelnek.

Kérjük a tagságot, hogy a hallban és a folyosókon óvatosan közlekedjenek az esetleges balesetek elkerülése végett.

Miniszteri dicséretben részesültek

A Nemzetközi Nőnap alkalmából az egészségügyi miniszter elvtárs dicséretben részesítette Pálfy Lászlónét, szövetségünk Stúdiójának ve-

zetőjét és Magyar Ferencnét, Komárom megyei szervezetünk adminisztrátorát.

Gratulálunk a magas elismeréshez.

Tartalom:

A Vakok Világa c. folyóirat állandó rovatvezetőinek neve, a rovatok címe:

Dénes József: Sport rovat

Dr. Falvai Ferenc: Jogi rovat

Barna Zoltán: Zenei rovat

Gerdelics Ferenc: Közlekedési rovat

Kuminka Györgyné: Úttörő rovat

Vándor Tamás: Kulturális rovat

Váradi Péterné: Női rovat

Dr. Vas Tibor: Politikai rovat

Kiss János: Egészségügyi rovat

		Oldal
<i>Dr. Vas Tibor:</i>	ÜDVÖZÖLJÜK AZ MSZMP XII. KONGRESSZUSÁT	1
<i>Dr. Domonkos János:</i>	NEMESMEDVES	2
	ELNÖKSÉGI ÜLÉS (SZERKESZTŐSÉGI CIKK)	4
<i>Szemerédi István:</i>	MUNKAVERSENY MEGYEI SZERVEZETEINK KÖZÖTT	4
<i>Molnár Zoltán:</i>	HÍREK SZABOLCS-SZATMÁR MEGYÉBŐL	5
<i>Dr. Gönczi Aladárné:</i>	AZ ÓKORI KÍNIAIK ORVOSTUDOMÁNYA	6
<i>Székely Tamás:</i>	FÉNYVISSZAVERŐ FÓLIÁT A BOTOKRA	7
<i>Zika Klára:</i>	ÚTIKÖNYV KÉSZÜL VAKOKNAK	8
<i>Király Margit:</i>	VIDÁMSÁG, TÁNC, ZENE	9
<i>Szonda Klára:</i>	VÉLETLEN	9
<i>Kuminka Györgyné:</i>	KÉPEK BUDAPESTI ISKOLÁNK ÉLETÉBŐL	13
<i>Éder Miklósné:</i>	HALLÓ, ITT DEBRECEN	13
<i>Borbély Lajos:</i>	ÚJ SZAKOSZTÁLY ALAKULT A WESSELÉNYI SPORT-KÖRBEN	14
<i>Dénes József:</i>	SAKKHÍRADÓ	15
<i>Kárpáti Tünde:</i>	FIATAL VAK MUZSIKUSOK KONCERTJE	15
<i>Vándor Tamás:</i>	LEGENDA ÉS VALÓSÁG, KIRÁNDULÁS SZOVJET KÖZÉP-ÁZSIÁBAN. III. RÉSZ. BOKHARA (BUHARA), A SZENT VÁROS	16
<i>Bacsik László:</i>	MAGNÓSOKNAK MAGNÓRÓL	17
	INNEN-ONNAN	18
	HIRDETÉSEK	19
	KÖZLEMÉNYEK	19

A VAKOK ÉS GYENGÉNLTÁTOK ORSZÁGOS SZÖVETSÉGÉNEK
FOLYÓIRATA

FŐSZERKESZTŐ: DR. VAS TIBOR ELNÖK

FELELŐS KIADÓ: DR. BÓDI ISTVÁN FŐTITKÁR

SZERKESZTŐ: BARNÁ ZOLTÁN

MŰSZAKI SZERKESZTŐ: ORBÁN JÓZSEF

KIADÓHIVATAL: BUDAPEST XIV., MÁJUS 1. ÚT 47. TEL.: 210-440

80 2070 Pátria Nyomda — Felelős vezető: Vass Sándor igazgató

